सं.स्व.
१

६॥ ॐ श्रीगणेशाय नमः ॐ स्वभिवंघ रामचंद्रं गुरुं तद्वत् स्वरग्रंथं विवृणोमि यथाप्रत्तं तदभि
हितार्थानुसारेण १ तत्र श्रीरामचंद्रो नामा ग्रंथकर्त्ता रिप्सितग्रंथपरिसमाप्तिपरिपंथिप्रत्य
हापोहाय शिष्टाचारपरिपालनाय च गुरुं नमस्कृत्य चिकीर्षितं प्रतिजानीते १ भूरिशः स्वर
शास्त्राणि रुद्रयामलादीनि बुद्ध्वा शाहउपलक्षणार्थः येन वादिप्रतिवादिदंपतिस्त्रभटद्युत

नत्वा गुरुं रामलोकः स्वरशास्त्राणि भूरिशः
वक्ष्ये युद्धजयोपायं धार्मिकानां महीक्षितां १

त्वजय   वि

कन्मल्लादीनामपि जयपराजयोपायप्रतिपादकत्वमस्य ग्रंथस्य धार्मिकानामिति ग्रंथा
धामाण्यशंकानिवारणाय यतः यवनप्रहतोसपापनृपतिः परिपंथिभिः पराभूयते एव
प्रामाण्येऽनवतत् वक्तव्यस्वरग्रंथविरोधं गुरुमतमनुसृत्य परिहरति १ ॥ २

गीनामत।

वरूथाभिदं ध्येसदाशिवोज्ञस्वतंत्राणितदेकवाकानीत भगवानयमेव वेदसम्यक्गुरु
मार्गानुगतोऽपरस्तुलोकः २ ग्रंथस्योपादेयतामाह वक्ष्याम्यहं यदिह किंचन सर्वसारमे
तावदेवपरिचिंत्यन्त्यः प्रज्ञाः एकोपिकोटिभरलोलुपतंगदीपलीलामुदाप्नुभवतस्फु
टकौतुकेन ३ एतद्ग्रंथप्रतिपाद्यसर्वस्वरशास्त्रस्यातिगोप्यत्वमाह नेनुहेयंइर्विनीताय
जातुदानेशुभंतहिसम्यक्फलाय अस्यानेहिस्थाप्यमानेववाचोदेवीकोपात्रिहिदेत्रोचि
राय ४ प्रचयगमनायसाधुप्रदेयतामाह विनयावनतायदीयमानाप्रभवेत्कल्पलतेव
सत्फलाय उपकृत्यचिंत्यकानिशास्त्राण्युपकारस्य परंहिसाधुरेव ५ प्रकृतमाहशामि
मास्त्रिना ईदृशंपरिभाषाकग्रहणकरणपर्वभिः पिंडात्येकान्तमिति स्वकृतकरणाचिं 3-4
मणिग्रंथाइपात्रालाघवाय तत्र पांसमेगंगागतिस्तेदस्वधितदधः संगविज्ञाविनाचः
धोस्मालीश्रुतेइंजनपिस्तभटयोनीमवर्णाग्ग्संख्ये त्वाभिपोषेष्यशेषविजयपरिभवो
शेषे नव स्तेमासालीकाविजिताकमतइ्रूमतोप्योप्यइत्युक्तसाये ६ वर्णायोतिता पंचतंत्रे २
धकानेकादशालीकऊर्ध्वपस्याऽविलिष्यतेयामेकानामधः प्रचःस्वरान् प्रयाइई

०४६४५७३२२

रावणनाम्निशंकं २ ३५ २८

संख्या- अथ एषे ऽऽ३ संपतन लिषेत कथमित्यपेक्षायां सर्गाविडान्वितेतिसर्गोविसर्गोस्त्वं प्र:३ति
२ जग्जर ल्लरश्मिविडात्तैस्त्वविनेतिसंबंधः यत्रानुस्वरेणवपरागि यचप्रत्याहारगाना
रत्यादिक्रमेणावर्णालभ्यंते तथापिसर्गाविडान्विनेति अंकेलिंगाहणासमाम्नायस्था:
यक्के हेनविवृत्तिताश्व्वा पषां स्वराणामधःकारीनवर्णानऊनकारवर्जितत्वेनैकविंश
त्योस्तिसरवालीपुतहस्तिवित संत्येषांत्यकोष्टद्वयंतदेवमेववर्णाभावाच्छून्यमेवस्यात
एवमिसंज्ञयपराजयचक्रस्तके एतत्प्रयोजनमाह सुभटयोरितिस्त्रभयावन्योन्यप्रहारिणो
वीरौ प्रज्ञापिसुभटद्वयणामुपलक्षणाय यतोवादिप्रतिवादिनामपिजयपराजयज्ञानमि
तः ग्रंतोययोर्द्वयोर्जयपराजयौज्ञातासितौ तयोर्नामस्वरव्यंजनानांयेशामेगेत्यादि उप
रिस्थापिकास्तानस्वरोव्यंजनंचात्तिपति यथारामरावणयोर्जयपराजयवीक्षायांरामर
ने १८ तिनामवेरेफाकारमकाराकारद्वयत्वेनचतरत्तरस्यरेफाधपरिस्था[illegible]काः ग्राश्मे ५
[illegible] एवंतदंकमेलनसंख्या २८ एतेसंख्ये पृथक्पृथक्तयकारघातितदंकेनाभ्रेभाके
यन्नामवर्णसंख्याःसशेषास्तस्यपराजयः यत्रयद्यपिद्वयोरपिसंख्येनिःशेषेतत्ररामरावण

तहानयोर्नष्टताने.२७

रावणस्य

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

एतेपंचस्वराः कछडधभवएतन्मुखेषुतदादिषुवर्णेषुउकारएकारअकारवर्जितेषुस्वा
मिनः क्रमेणास्युः यथाकछडधभवानामकारः खजढनमशानामिकारः गञणतपयषा
णामुकारः घटथफवसानामेकारः चडदवलहानामोकारः तेचअइउएओएतेपंचस्व
राः एतद्रूपसंबंधिनंदाभद्राजयारिक्तापूर्णानामतिथीनांक्रमात्स्वामिनः नत्रापिप्रतिप
तिथिकाष्ठि ११ लवतः एकादशांशप्रमाणोनैकैकस्वरभोगः तत्रैकैकस्यांतिथावेकैक
स्यस्वरस्यभोगः घटी ५ पल २० प्राण १ उर्वरितोच्चार ७१ एवंमुहोरात्रिव्यापिन्याषष्टि
दातिथिकायांनंदायांप्रातरारभ्यपंचघटादिकालमकारस्वरभोगः तदनुमावत्येवकाले
[illegible]कारस्यतथैवउएओएतेषांतावतितावतिकालेभोगः एवंपंचस्वरभोगकालः घटी २७
[illegible] ११ प्राण २ उर्वरितोच्चार ७१ ॥ पुनरकारभोगस्तावत्मेवपंचघटादिकालेनषष्टि
घटिकाअहोरात्रस्ताः एवंते पुनर्भद्रायांतिथौ प्रातरारभ्यइकारस्यभोगः ततउकारादी
नांएवमिकारादीनांसर्वासामकारादीनांचस्वस्वरस्यतिथिस्तस्यतस्याविभोगः न्य
याद्दिष्टिरितिभावः संप्रतिस्वराणांशयां आह नामस्वरेति स्वाधिष्ठाप्यादेनामयस्यप्रथमोवणास्त

उनरकारादिपंचस्वराणांएतावतैवकालेभोगः तेनमुहूर्तस्य ५४ पलानि ३२ प्राण ४ उर्वरितोच्चारः ७४

अथाधामकारादीनां दिक्सं ज्ञा

के.स्व.
५

त्वमीपप्रकारादिपंचनामध्येस्वरःसबालःतदग्रिमकःकुमारस्तदग्रेयुवाग्रेप्रौढ
वःआग्रेमृतःयथारामनामतःआदिवर्णोरेफस्तदीयाप्रकारस्वरोरामचंद्रस्यबालस्वरः
ईकारःकुमारःअथवाप्रौढः उमृतः एवमन्येषामप्यस्वरादिकानांच्युतादिनाम्नांतत्व
भावादकारादिवर्णस्वरोयाद्यः एतत्फलमाह सिद्धीति बालस्वरभोगकालारब्ध
यात्कुमारस्वरभोगकालारब्धकार्ये धिकासिद्धिः एवंकुमारकालाद्युवकालेसिद्ध्या
धिक्यं इतियुवस्वरात्सिद्धेरुत्कर्षःइतरयोःप्रौढमृतयोःस्वरयोःसिद्धेरपकर्षः एवंस्व
युवस्वरभोगकालंज्ञात्वाकार्यारंभःकार्यः एतत्कृतमाह युद्धनामिति द्विषतःशत्रोः
मृतारिवृतस्वरभोगकालेयुध्यतांयुद्धंकुर्वतांस्वयुवस्वरे तदाजयइतिभावः ग्रहा
कामादीनांग्रहराशीशत्वंतत्तद्राशावुच्चंचाह भौमेनयोर्भृगुशशिनोर्गुरुबुधयोस्तिदि
वेशनेरुद्धिपिनायनंवाशकेःजात भारेकरेतपरितोतिमभादिमप्रस्थादित्यतस्तिड
मलात्रपिपंचकेषु ११ मंगलादित्ययोरेततत्तज्ज्ञातानांचराशीनांमेषवृश्चिकसिंहा
नामकारःस्वामीपञ्चराशिप्रकारउदितः एवंबुधचंद्रयोस्तद्राशीनांचकन्यामिथु

नकर्कटयाणांउकारःस्वामीएष्टदयीच एवंहदस्यतेंतद्राशमीनधनुषोभ्यउकारः एवेषु
कस्यहघतलयोरेकारः घातेमेकरकुंभयोरोकारः अथनवांशे तमाह अजातमेषमा
रभ्यतेनमेषादिद्वादशराशीनांनवांशकः १०८ तेषांमध्येमेषवृषयोः ९ नवांशकेष्वमि
थुनस्याघषट् ६ नवांशकेषु २४ वकारईशःमिथुनात्यजिनवांशकेषुक सिंहयोश्चाष्ट
दशसु १८ चेकारःकन्यातुलयोरष्टसुकापत्रयेचोकारःवृश्चिकात्यषट्६धनुषि ९ मक
राद्यषट्६ चैमकरात्पत्रयेकुंभमीनयोश्चाकारःएवंभोरे ७४ मेषादिचतुर्विंशतिनवांश
कानामकारईशःपरतःतद्यमेषु क रएकविंशत्येकविंशति संख्यानांनवांशानांई
काराद्याःक्रमात्स्युःअथनक्षत्रेशत्वमाह यंतिमेति यंतिमंमेरेवतीतस्यादिसमस्वाईशते
षुनक्षत्रेषुकारःप्रभुःआदित्यपुनर्वसुः ततआरभ्यपंचसुपंचसुइदुस्वाईकारोकारा
द्याःस्वराईशाः एवंसप्तविंशतिभानांपंचस्वराईशाः अथसंवत्सरेशत्वमाह चूपाद्या
मयद्रायननेषुचतेनत्कायभागांतराभ्रमावाच्यपरेःयनेत्वइतिमोहरूपाणयोःपत्न
योः राधेभाद्रपदेसहस्यइरिषाषाढेतिभस्वर्मेयोपोषयेरपिशुन्कउजउदयीमावायच्च

संसा॰ रोकस्या १२ रूपाखां १२ द्वादशावर्षे प्रभवादिवक्रधान्यांतेषुसंवत्सरेषुप्रकारईशाः प्रमाथ्या
६ दिद्वादशाहेषुइकारः खरादिषुकारः शोभनादिषेकारः राक्षसादिषोकारः ऋत्वीशात्वमा
इ हायणीति हायनसंवत्सरः तस्यऋतवःषट्वसंताद्यास्तेषुतेःकाराद्याईशाः षट्ऋ
स्वर॰ तुदिनानिसौरमानेनपंचषष्ठ्युत्तरात्रिशतीतद्विभागास्तुमास २ दि १५ एकैकस्यभुक्तिःअ
थषट्ऋतवोभुक्ताःस्युःद्वादशावार्षिकभोयेऋतुभोगेवावांतरभोगमाह तत्कोयेति
तेषांरूपाणानांऋतूनांचकार्ये ॥ भागैलब्धकालएकैकस्यएवांतरभोगेर्नवांतरभुक्ता
प्रभवमित्यर्थः द्वादशाब्दविभागोयथा वर्ष १ मा १ दि २ घटी ३१ पल ३६ प्राण १ एरवत्
[illegible]

अ	इ	उ	ए	ओ
[illegible]	२	३	[illegible]	[illegible]
क	ख	[illegible]	[illegible]	ङ
च	[illegible]	[illegible]	ग	ज
[illegible]	[illegible]	३	४	ण
[illegible]	थ	द	ध	न
[illegible]	फ	ब	भ	म
[illegible]	२	ल	व	.

स्वरे

ग्र:८

रोत्तार १ इतिञ्चत्तदिने २ भोगोगु १ एष्वेकादशांभोवांतरभोगः विभागस्तुदिन८व
टी१८पल११इतिप्रतिस्वरंभोगः अथाधनेशात्समाह अवाचीतिअवाचिदतिोग अथैन
ऊक्ते एतयोहेपारपत्तवारकारेकारावीपोनापरेस्वराः पत्तेशात्वमाह इमाविर्तिरायोवे
प्राप्वः तस्मिन्नादपदेसदामार्गशीर्षेसत्तसिंसर्वअकारप्रभुः१इकारइषचाश्विनेआषा
ढेश्रावणेचप्रभुःउकारःमथौचैत्रपौषचे‥पः एकारःशुक्रज्येष्ठ ऊर्जकार्त्तिकेच :माघा
पयोमीचआग्रेर्गयेस्तोमावाघेमाचफाल्गुणातयोरोकारःस्वामी आवांतर्भोगस्व
पिशुस्तत्तेत्यः एताचताक्षुण्णस्वरःप्रपंचितः इतिवर्णास्वरचक्रं अथमात्रास्वरोचाभद च
मार्चोमस्तुस्वाणिनैवततदेसंज्ञादि सिद्धोहलेसैखेकातपसंख्ययाद्वा भयशोः कार्यमि
जीवाक्षुभे पिंडाभ्याजिकवाणिकैनमहतेशेषस्थमस्तत्त्वतोमात्राणीग्रदपिंडजीवमप
हाजेवानमदयोगिकः ११ नामस्तुस्वनाम्नःप्रारंभःतत्रयोगोवर्णाःतज्ञातद्धतोपास्व
स्वाभ्याससमात्रास्वरःस्वासावच्च तदभ्यास्यात्स्पर्धः सचसंज्ञादिसाधनकर्मस्वत्रुह
लेखाद्यः जीवस्वरमाह हलत्रिति नाम्नोयेहलः अचस्तेषांयेवलमात्राणवर्गोपेक्षा

सं.स्व.
७

श्र	त	च	ट	ि	व	य	ष
[illegible]	[illegible]	५	५	५	५	४	४

यासंख्येतयोरैक्यंजीवस्वरोभवति सचशुभेमंगलकृत्येग्राह्यः पंचाधिकाचेत्संख्यात
दापंचभिर्भागोत्रपरिशेषिकार्यः भागेयः शिष्टांकस्तत्संख्यएवाकारादिपंचस्वरोग्राह्यः
स्त्र्यशेषेतु पंचमः ॐकारग्राह्यः अस्यचजीवस्वरस्यसंख्यानस्थेष्ववर्गेभस्यादित्यपेक्षा
यामाह तथेतिअत्रस्वरेषुतयसंख्ययाषोडशसंख्ययाव्यवच्छिन्नेषु अआइईउऊऋॠ
लृलॄएऐओऔअंअः इतिषोडशःपवर्गशावर्गयोर्भिवत्नर्द्धिः संख्ययोः सतोरित्यर्थः का
घेकवर्गघेवर्गेज्ञातेकचटतपयशेषुमिसतिप्रत्येकपंचात्तरेस्तुतीत्यर्थः प्रयोदाहरणं
रामनाम्नः रेफाकारमकाराकाररूपत्वात्द्विद्विपंचेकसंख्येका ९ पंचभागोशिष्टं ० तन
श्रीरामचंद्रोकारस्वरएवजीवस्वरः पिंडस्वरमाह पिंडेतिमात्रिकोमात्रास्वरःवार्णि
कोवर्णस्वरः तत्संख्ययोरैक्यमदतेद्वाभ्यांविभागशेषःसपिंडापरपिंडस्वरोभवति सच
स्वाःसेनाद्याःसत्कृतौसत्कारेसत्नौकरणेग्राह्यः उदाहरणंयथा रामस्यवर्णस्वरएका
रःचतर्थत्वात्चतःसंख्यामात्रास्वरस्वकारः प्राथम्यादेकसंख्येःतयोरैक्यं ५ पंचभा
गेशेषःशून्यं ० ततॐकारएवश्रीरामस्यपिंडस्वरः अथयौगिकस्वरमाहमात्रेतिमा

सिं.स्थान३

७

श्रीं ५

चास्वरवर्णस्वरस्य प्रायुक्तः ग्रहस्वरस्तु तन्नामराशीग्रहसंबधात् पिंडस्वरः प्रायुक्तः ५
जीवस्वरस्य ५ भंजन्मनक्षत्रतराधिपः स्वरः ६ ग्रहराशिस्वरसंचयः अथ चैतेषां मात्रादिस्वराणां
यासंख्यास्तासामेवं तत्पंचभिर्भक्ते शिष्टो योगिकः स्वरः यथा रामचंद्रस्य योगिकः स्वरः
साध्यते मात्रास्वरो प्रकारः प्रथमाद्येकसंख्यः वर्णस्वरप्रकारः चतुःसंख्यः ४ ग्रहस्वरः
स्वरस्तु रामनाम्नस्तु लाराशिनाम्नस्य पाः शुक्रः तस्य स्वरप्रकारः ४ पिंडस्वरस्तु प्रायुक्तो
ओकारः ५ जीवस्वर ओकार एव नक्षत्रस्वरोपि दोहाचक्राद्रामस्य चित्रानक्षत्रे स्यात्स्वर उ
कारः राशिस्तु रामस्य तुलानत्स्वरप्रकार ३ एतत्संख्यैक्यं २८ पंचभागे शिष्टं ३ अतः अका
रो रामचंद्रस्य योगिकः स्वरः योगवर्णस्वरयोर्विनियोगादिदानीं तयोः कार्यमाह यो
गाचार्ये योगभंजने वर्णं चाप्सर्वमादिवेत् विशेषतस्तु संग्रामे तौ हि सर्वस्वराग्रणीः १४ म ७
योगाचार्ये योगिकस्वरेण योगभंजने योगमार्गि सेवनं तद्य्पेतत्काले तत्फलं त्रये कुर्वीते
ति भावः वर्णाचार्ये वर्णस्वरेण सर्वकर्म ग्राम्यं हिन्तं कुर्यात् विशेषतस्तु वर्णस्वरान् युद्धे सं
ग्रामे कुर्यात् हि यस्मात् वर्णस्वरः सर्वस्वराणामग्रणीमुख्यः अथ ग्रहोदयभयादीनां जयप

ल	प	म	रा	य
३	१	४	२	१
अ	इ	उ	ए	ओ
क	ख	ग	घ	ङ
छ	ज	झ	ट	ठ
ड	ढ	त	थ	द
ध	न	प	फ	ब
भ	म	य	र	ल
व	श	ष	स	ह

२

८ राजपस्यतानसाद तेषामवोलेयभेरायेमितिर्दलोचनाम्नोस्लांतमिलितामदृनास्य
कमाहीनामवतिविजयमाद तपाधिकास्मतल्यासमवसमवेयदिवापिसंधिं १५ तेषांग्र
न उपोइतिप्राण्ङकेंपचस्वराणांतत्संबंधिनादलोचसंबंधिनीमितिःसंख्यालय भरायपवं
६ हैयास्यात तैर्ग्रककछरयभवानालइतिविसंख्या इवजटनमणानांयइतिपकासंख्या
उगाफनपयषाणांभइतिपंचःसंख्या पवटपयपफरसानांगाद्विसंख्याउचवदवलहमनां
ति यशेणकासंख्याभवति नाम्नोर्येयाजेपपराजयत्तानमिह नत्राम्नोर्येयतःस्वरावर्णाः
स्वतेषासंबंधिनीसासंख्यालयभरायेस्वत्का प्रतिस्वैमिलितासतीषयकंचभिईनाच
स्यात्साचसंख्याचेरि[illegible]तरापत्तयाहीनातदानन्दतिदीननामसंख्यस्यमरणमाह
इतरापेक्षयाधिकाचेत्सानदाविजयमाहाधिकानामसंख्यस्यसामख्येनतरेतरतुल्यासमा
चेत्तुल्यसमसंग्राममाह यदिवापत्ततरेसंधिहयोराह यत्रवर्णसंख्यायग्रहणेनिषिद्ध
वर्णानांङकारणकारणादीनांनाम्निसंभवेप्यन्यमेवग्राह्यं नकाचित्संख्याउदिष्टवर्णा
भावात उदाहृतिःरामरावणनाम्नोः रा१म१अ१पंचरामनामसंख्या ५ [illegible] णाको

२

एवरावणनाम्नःसंख्या र२ आ३ व२
श्रे२

८

वस्य भागाहृन्यं तत्कालस्य १ एवं शेषाणां नोसेव्या १४ उभयेऽपि पंचभागे शेषौ ॥१५॥ अत्र युद्धे
साम्यं संहितो इति सममस्य ग्रहटीकायां स्वरभेदो युद्धकालो जयपराजयोश्च समाप्तं अथ

[illegible]	या१	भ४	गा२	या१
अ	इ	उ	ए	औ
क	ख	ग	घ	च
छ	ज	झ	ट	ठ
ड	ढ	त	थ	द
ध	न	प	फ	ब
भ	म	य	र	ल
व	श	ष	स	ह

बालकुमारादिस्वरस्वभागाद्ब
लमाह पूर्वादिदिक्वतरगा
स्तुतेच: सर्वविजयेषु निजयस्त
घातात् स्यादायेयानीतिभ
योः स्वशत्रुबलाबलाभ्यां

भूबल चक्रम्

ईशान	पूर्व	आग्नेय
उत्तर	मध्यगे	दक्षिण
वायव्य	पश्चिम	नैरृत

२८

वमाद्दीत १६ तेषां कादयो वेः पूर्वादिदिक्षु मध्ये च
दुर्गीसभायुद्धस्थानादेश्च से निविष्टज्ञातव्याः तत्र युक्ति
वस्वरविषये जयेन निजयुवस्वरदिशामाश्रितो भटः सर्वविजये परानितिनाम्यर्थ्यः अ सयोः
हृयोस्तु बालकुमारयोः घातादनंतरं प्रहारेऽलमेस्सति जयः पर्यंतः स्यादित्यर्थः अंतिमयो
हृहद्धतयोर्जयो न स्यात् स्वशत्रुबलाबलाभ्यां स्वयुवस्वरदिशा शत्रुं तु मृतस्वरदिशाश

उदाहरणं ऋवनामनावस्त्रयोरेकारः स्वरो वालस्तदिक् उत्तराग्नेतस्त्रयोः प्राच्यापुवस्वरः अनस्तदिहिीराम
रावणयोर्वलं २

मेसा तंकालात्मंस्वस्य स्वरवलेशाचो स्ववलाभावे पुह्वाद्यापर्यंतं दिशमाह दीनत इष्यितास्रवा
५ दिक्रूर्यात् इति समरसारटीकायां भरतकृतायां स्ववलतानं समाप्तं अथ स्वरविचंद्रदत्तिविव
द्धलग्नद्दरराशीनां दिग्विशेषनिवेशमाह ऐशानीतः स्तिनऋजषानिर्विग्रहराशयः प्रती
चीदेः गुरुरवहयोरत्र उदग्विशोत्तग्रहयोस्तु चापव्याम १० ऐशानीतः ऐशानीं दिशमारभ्य
प्राच्यादिशः क्रमेणाग्निमावित्रवतितः नास्तस्य कादिग्रहभजाद्याशयो निविष्टास्तुपाः यथा
शुक्रराशैणा वृषतुलेनै ऐशान्यां मंगलस्य राशी मे षवृश्चिकौ प्राच्यां शनिर्मकरकुंभौ याम्ये
यां रवेर्ग्रहक्षेत्रं सिंघः सुदक्षिणस्यां इंदोस्तु गृहं कर्कटः प्रतीच्यां गुरुगृहे धनुर्मीनौ त
योः उत्तरे दिक्कोणेन्ततीउदीचीचदिक्क्रमेणाग्नेयां ज्ञो बुधः तस्य
सुगृहे कन्यामिथुने नैऋत्यां वायव्यां इति चंद्रदत्त दिशा अथ
रविदत्त दिशामाह द्वितीययामार्द्धतएव यामेयामेन्तरीय
चननस्तनीयां अर्कः प्रतीचीप्रभृति निर्दिक्ति प्रागत्ययामार्द्ध
गुणेन यामा ११ अर्कः सर्पोदिनेद्वितीययामार्द्धतः द्वितीयं वर्तयामस्य प्रथमातिक्रमे ५

ईशान ५ तुला	पूर्व मेष वृ मौ	आग्नेय मकर कुंभ
मीन ३	चंद्रदत्तदि पाञ्चके	सिंहद ४
कन्यामिथुन नका	कर्कपश्चिम चै	पेन्नुनै कृत ७

दि नै भा

मांत्याद्या ह्रींम्यां याम्यां हंतीति भावः ५

कायामभावात् प्रथमस्यार्द्धेन दारभ्य प्रथमयामस्य द्वितीयार्द्धमारभेन्यर्थः यामे यामे प्र
रेभद्वेत्रतीयांत्तीयांदिशां दतिकृंदिशिमास्येत्यपेक्षायां प्रतीचीप्रभृतीरिति सर्वा दिग
पेक्षायां प्रतीचीप्रभृतीरिति [illegible] वह्न्येवयाम्यां तदृति
णां दिशां भागं तयोर्यामयोर्ये प्रथमद्वितीयार्द्धे तयोर्युगं तेन प्रथम
चतुर्थयामयोः प्रथमद्वितीयार्द्धयुग्मेन याम्यां हंतीति भावः एवं
विदिग्भ्यादिशास्तत्कालभ्रुगुभेत्यान्याः इत्यप्रहरद्वयशुभंकर्मणि गम्या
न्या प्रथचंद्रदृतविदिकशिशानदाशीरस्यात् इत्यादिदिशांचंद्रोयामे यामेनिहंति वृषकुं सा ५
भो मृगसिंहो धन्वितयाकन्यामिथुनेक्रमेणैव ७ चंद्रः ईशादिदिशामेशान्यादिविदिशां
संबंधिनोराशीन्द्वियामे प्रहरमात्रेकाले निहंति कोनाविद्यादृ वृषकुंभौ पेशान्याग्नेयी
स्योप्रहरमात्रे निहंति मृगो मकरस्तत्र चार्थी स्यसिंहचंद्रो दक्षिणादिकस्थं द्वितीययामे निहं
तिधन्वयत्रेनेनैरृत्यादिकस्थं तृतीये यामे हंति कन्यामिथुने वायव्यादिकस्थे तुर्ययामे निहंति
एवं पश्चान्नीतः क्रमेणाविदिशो दक्षिणाचदिकत्वास्याराशयस्थं इमसाप्रथमप्रहरमार

संग्र॰ अथयामंचतर्येहृतास्तुः अथयत्नादिशासे तेराशापञ्चप्रथमादिप्रहरेषुतत्पाज्याः अथपूर्व
९ शाख्यकेतद्दतविदिग्दिशमाह पूर्वाग्नेयीहप्रहरैर्वायवीयीतस्तथादिवानिशिचषष्ठीदृत्या षष्टीर
तन्नुअवयाचादिताननराः २० पूर्वनाममदृभेदोर्ह्रप्रहरैःषोडशसंख्यैःप्रहरार्धैः दिनरा
त्रिसंचपिमित्वामयीदिशमाहभाषष्ठीषष्ठीदिशापहरार्द्धप्रमाणेन दिवादिनेनिशिरात्रौ
नवुतस्यांदिशि स्थित्वा चद्दन्यातत्रअथनिशोर्वारहयेनैकैकादिग्यानाभवति अतस्मगूढदहतादिकसांख्येन
दिकस्थरिपुपरियात्रैवदितोन्नरेणःकार्योअदितत्वात् दिकक्रमतस्तयघडनेःसर्वा॰द॰
ई॰प॰इतिदर्शनेअथपतादिषोविदिशश्चदिवानिशिवर्ज्या अथजायिनोरविचंद्रयोःपृष्टि
दक्षिणजयावाह एकैकोपदिदक्षिणोपिपुरतःछाया॰ वामेजयः किंतर्केवहतीह
जौपिविविधोवाहयितेस्थायिति छायापृष्ठगदक्षिणानिशिशाशीवामेअग्रेनावाजयोपा
नःचंद्रवेदपरस्परसर्वेवामे शशीहःत्वर्पी॥२१ अर्कोपदिदिनेपृष्ठस्वपृष्ठप्रवेशदक्षिण
प्रवेशोवास्यात्तदाछाया पुरतःस्यादग्रप्रवेशोवामप्रवेशोवायत्नतदाचजायिस्थायिनो
र्जयःकिंतत्रयंविशेषः अर्कवहतिदक्षिणभागस्थपिंगलास्वरविनाडीप्राणवायो
१०

ऐशा यामा ७	पूर्व कामाई ४	आग्ने याम १
उत्तर याम २	[illegible]	दक्षि यामा ६
वाय यामा ५	पश्चि यामा ८	नैऋ यामा ३

वहत्यर्कैचदक्षिणस्थेजापिविजयोनस्थायिनि एवं वहत्स्येर्केविधौचंद्रस्मिन्वहस्थिते
वहतिवामभागस्थेउराव्यचंद्रोप्राणवायौवहतिस्थायिनिजयः निशाराजोत्तशशीचंद्रोनिजवा
मेयतोवाचेनदक्षिणायास्वपक्षप्रवेशेस्वदत्तप्रवेशोवगच्छतितदायायिस्थायिनोजयः अथविशे
षः यातेयतोयतेचंद्रेच्चारीवहेचयातुजयोनस्थायिनस्थायिनः
परस्यतुस्थायिनःश्वामयतोयोचंद्रेरविनाडीवहनेचजयोनयायि
नःत्वयीस्वयपदेक्रमपदेगतःशशीचंद्रोवामपवेष्टः अथया
उदीच्यादिस्थिवस्थितार्कचंद्रवणात्स्थायिनिजायिनोर्जयपरा
जयवाह प्राचीमुदीचींवाचंद्रेगतेस्थायीजयीभवेत् प्रतीचींद
क्षिणांचाप्रेनायीविजयमाप्नुयात् २२ स्पष्टोर्थः उदयास्तमनेतत्तदायणागतस्यचंद्रस्यस्वमध्या
न्हेरवावीडाउदयतस्वंस्पतिःसंभवति इतिरवीडःगृच्छायाबलानि अथवायुबलमाह वायुर्ह
प्टेदक्षिणेचवहनसूचयतेबलं मन्त्रलीनस्थवामस्थभटानांभंगदायकः २३ पृष्ठेदक्षेचवह
नवायुबलंसूचयते यथायाम्यलस्यपश्चात्यादक्षिणात्योवावायुर्बलसूचकः संमुखीनः

२५।०।८।६ ४।१२।१३ १।७।१९
३।२।१० ८८।१४
७।१९।वी प ९।२।११
८।१६

संस्क्रृ· ११ संग्रं खेचरत्वाम स्वप्रभटानां योद्धानां भंगपराजयं सूचयति इतिवापुवलं अथ राहुःबल
माह प्राग्वातातकपंभपाशिकृत्तभकपोलस्परत्तोदिशायामाईस्थरू हिपाशिकजुभो सोष
षिष्ठो निशि एखेद्विगागतःभूतो द्वित्रटिकोः सोतर्थितत्र्यैवर्तनेशोशावाबवनेंद्रशत्तस्मरिम
ग्रशिमतीचीर्दिशः २४ अथ राहुर्यामार्द्धः प्राग्वातातकपंभपाशिकृत्तभकपोलस्परत्तोदिशः
रा५ पतीषमित्यपेद्वितेषष्ठषष्ठीमिति प्राच्यादिदिशोगच्छन्षष्ठषष्ठींदिशंयातितत्क्रमेण स
चराहुर्वर्कवत्पष्टेद्विचहितःवलरः अथभावः राहुप्रातरारभ्ययामार्द्धंप्राच्यांतिष्ठतितदनु
षष्ठीं दिक्वायव्यांतस्यांयामार्द्धंतिष्ठति ततःषष्ठींदिक्दक्षिणांतस्यांयामार्द्धंततःईशानदिशायवं प
क्रमेणषष्ठींषष्ठींदिशंयामार्द्धंयामार्द्धंयातिसचसकलकार्येषुपृष्ठेदक्षभागस्थःशुभोऽन्य
त्राशुभः एवंदिवाराहुक्तः निशि [illegible] पाशिकुंभःपश्चिमदिशामारभ्यषष्ठींषष्ठींमर्ह
रार्द्धेनेतिप-आ-उ-नै-ए-वा-द-पे-पश्चिमाग्नेयोत्तरनैर्ऋत्यपूर्ववायव्यदक्षिणेशानदिशास्वयं
अथ दिवरात्रोर्मोहूर्तिकराहुः प्रातरारभ्यपेशानीतस्थःततयंचतर्थदिशां मुहूर्तैर्यातिदिनरात्रो
ईशानद्दिशापचतस्त्रोदिशांचत्वारोयामाः तत्रक्रमःपेशानदक्षिणवायव्यपूर्वनैर्ऋत्योत्तरामय ११

पश्चिमास्तुपेरवाप्तेनैऽग्नापश्ति इतिराहुबलकलनसमाप्तं अथयोगिनीबलमाह शाकसो
मानलवदेवाकअत्यग्रतिप्रादिह्वदर्शितैः तिथिभिस्तिथिपवृत्ताईअदेवेरिनवत्तयोगिनीषा
स्ता योगिनीप्राकसोमानलाफलकमदित्तदर्शितैतिथ्यईयामाईः दर्शोमावास्यांतदंतयाभि
ययास्तासंपदईसर्वपनदतिक्रमेकाराणावातस्मिनेयथासाद्दाः यथप्रदराः यष्टसंख्या
कृताघ्नीतिसंवधः सर्वेहियामाईपितिथीनांराशोयोगिनीपाणकाविकमेतिसा चार्वावत्सेः
रतिगणचष्टभफलंययोभावः प्रतिपदाद्यष्टम्यंतशुक्लकृष्णतिथिषुप्रागादयगाअपनेऋतदक्षिण
पश्चिमवायव्येशानीषु
योगिनीचरति एवंनव
म्यादिपूर्णिमांतासुस
प्रतिथिषुवायव्यपर्यंत

४		हा	आई ६	८	६	हप	आर२		
३०	दिनरा		दद	३३	गविरा	द०		मूहूर्तरा	आ १२५ ३१
	वा		नै		वी	नै		प्रा ८ । २७ ।	द २११
२		पप		८	६			१६ । २२	नै ५ । २८ । ५२

ता दर्शोमावास्यां योगिनीइतिनरपताद्युक्तं यत्राप्येवंव्याख्येयंदर्शितैः षोडशतिथिभिः अतःस
मस्यांपौर्णिमास्यांचवायव्ये अष्टम्योक्रमावस्याचपेशान्यांयोगिनी टीकाकृद्भिर्यदर्शिता

दिलुपाति

से.सा. पके योगिनीत्स्वकं तत्र स्पतिमनालोच्य लिखितं प्रथमसप्तमचतुर्थपंचतीयाष्टमत्रतीयद्वितीय
१२ यत्नतीयदिशाइत्यर्थः किंग्रभञ्जदलेरागइतिसंकेतः मामाहयोगिन्यपिपतिथेयत्रदिशिवर्त
तेततः प्रारभ्यप्रातरादियामार्द्धः किंग्रभञ्जदलराम[illegible]पेवंनिशि इतियोगिनीबलक
थने अथयोगिनीनामान्याह ब्राह्मीकौमारीवाराहीवैष्णव्यैंद्रीसाचंडिकाचमाहेश्वरी
महालक्ष्मीश्चाव २६ एताःक्रमादिप्रतिपदादितिथियोगिनीयामार्द्धयोगिन्योपितिथि
योगिनीमारभ्यप्रथमसप्तमचतुर्थपंचतीयाष्टमत्रतीयद्वितीयत्नतीयः किंग्रभञ्जदलेराग
इतिसंकेतिताज्ञेयाः एतन्मध्यस्थायपाकौमानलेतिसंकोत्तयः प्रयराऊप्रुक्तयोगिनीबल
प्रशंसामाह एषेहदत्तेयोगिनीराऊप्रुक्तायस्यैकायेशातुलदानिहंति श्रेष्ठंसर्वेभ्योबलेभ्य
स्तदेतत्सत्येपोपंसर्वंसारोभ्यधायि २७ यस्यपृष्ठगाराऊप्रुक्तायोगिनीएष्टदेवचस्यात् एको
येशातुलदंतहलमहान्त्यानिहंतिनेदतराऊयोगिनीबलसर्वेभ्योबलभ्योदिकालबाख्यादि
भ्यःश्रेष्ठंभवति इतिमयासर्वंग्रंथाघ्रास्मृतेःसंतेपोभ्यधायि२७कः इतिराऊप्रुक्तयोगिनीप्रशं
सा अथरव्यादिवारेष्ठमुहूर्त्तान्कालाहप्रहरानाह द्वालीतकामसीविघामदलेस्नुका १२

५

लः सूर्यादिवासरगतो प्रविवर्जनीयः भासावमेदलतियामदलानिवारक्रमादिनरः स्वहि
तार्थमर्लीत २८ सूर्यादिवासवादिवारादिनानितक्रतोयोद्दालानकाभसविवग्रहशिघरेकच
नःसमहिंसिखिः स्नतद्यावादिनयामार्द्धलेलितः कालसप्रहसमयवर्जनीयः रव्यादिवारेष्व
वकर्मातवेष्ववर्ज्याप्रहरार्द्धलवाद्भासेति चतःसमद्दिपंचाष्टद्विषट्संख्यानिरव्यादिवा

हू८	ल२	तैं६	फा१	म४	त७	छिर	भा५	भा७	३२	म५	८८	ला२	तिद्	३१८	१२०१८	सूर्हो१	म्रा३।११
सू	च	मं	बु	ह	शु	श	स	चं	म	बु	ह	श	श				

रक्रमात्प्रहरदलानिस्वहितार्थेकर्मातरेषुउत्स्प्रजेत इतिवर्ज्य 3।०२१ योगिनी द७।१२
कालवारार्द्धप्रहरकथनं अथवारविशेषयामभोगशन्याकौ वा७८ पा६।१४ नै४।१२
ततमहिग्द्वर्यमाह वारेशमैंदादिविनिवपपपपप्रदक्षिणास्यानगतानक्रमेणयामार्द्ध
भोगाह्निनिवसतियस्यांपरानयायात्क्रमेलदात्रा २९ वारेशारव्यादिस्तमेघांप्राच्यादि
शिनिवपपलनक्रमेणप्रदक्षिणस्यानगतानार्यव्यारिदिग्गतानप्रहरार्द्धभोगास्य चं
द्रादिवारेशात्वपेपत यदायस्मिन्नर्द्धप्रहरेयस्यांदिशिशनिःस्यात्तदातस्मिन्कालेतांककु

भेदिशंसेमत्वेनयानयायात् इत्यहं मुहूर्तकथने यथापुरेवर्ज्यहोरामाह वारारंभात्क्रमशः२ प्रा
मा५ तत्तद्वारपाहोराः रविसितबुधेंदुशनिगुरुभौमाचामरिरवगास्मसावर्त्या ६ वारारंभो

सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श
[illegible]	६	५	[illegible]	[illegible]	२	१
उ	वा	प	नै	द	या	पू

वारप्रवृत्तिःतस्याः अनंतरायाद्यरिकाश्छकालैंताहि याःपंचभिःयामाः
वक्ष्यमाणायदक्रमेणतस्मिन्नहनियोवाराधिपस्तमारभ्यहोराभवं
ति यदक्रमस्तु रविशुक्रबुधचंद्रशनिगुरुभौमाइति एतद्वदसंवपि
न्यः क्रमाद्धोरास्तुःछकालभवासाचस्वप्राङ्गराशेर्ध्येयाग्रहस्तत्संवंधिनीचत्यरित्याशयाऽति
होरावलम् यथागप्रहारवलहाणि वामांशेत्रविरुद्धप्राभवतःप्राम्भावेके रुद्रतोराहोस्यात्
कृत्वाथरेष्वतिशिरोहस्तप्रहारोरवेः चंद्रादास्यभुजहृदयप्रहारणाशत्रुयरस्यापितस्यातघातःकि
लहोरयादृरिष्ठवित्वशरिष्ठहेषवं ॥ विरुद्धयामाईषुद्दावाराणोवांमशेप्रहारः विरुद्धगृहस्य
वस्तप्रहारःप्रभावेणरीरस्यदृहृभागमन्यथे: विरुद्धवाक्भवस्तकृत्वापरेविरुद्धवेस्तसंवंधी
प्रहारः करणाये:शिरसिहस्तयोचस्यात् विरुद्धवद्राया:प्रहारःसंमुवभुजहृदयेचस्यात् एवंगुरु
हरायां पुष्करंभेवातःप्रहारोम्रवेहृदयेचस्यात् एवंस्थलेषुचप्रहारः लवणशरिष्ठहेषवंवेि

श्री

मितेत्येषा विरुद्धयामर्त्यस्त्तप्रा ग्रका अस्याः अथयद्दा स्थित्यापहारस्थलान्याह लग्नाख्ये
मृत्युसः करि गुकुयित्नयो यो रमौमांतसंस्थाः खेटाहन्तुं नचापि हिपमयमसहसास्ट्रिवक्रेस
द्वेव लोज्जिवाकस्पी गदरनितदत्व ग्रंथि दोगंडभागोवाजः मन्नुः मकालःखलमूनिरुणाक
गांकेवस्मपिच १२ पंसोभटस्थलयातज्जन्मलग्नातराशेर्जन्मभड्जन्मलग्नाजन्मराशेर्वायक
१ द्वादशे १२ कादशा ११ दशा १० नवा ९ ष्ट ८ चतुः पंच ५ षट् ६ पञ्चस्थले ७ स्थितानवापि खेटास्त्या
दिग्रहाः सहसाप्रतर्कितमेव हिंषशात्रुंवमानर्षिवक्रे हृदयसहितेवक्रेऽस्तस्तनस्थले ४
जनूदेशा ४ गुरे ६ ग्रंथिप्रदेशो ७ स्तजयो ८ गडस्थले ५ पञ्चस्थले हन्युः निजजन्मलग्नजन्मराशेर्वा
स्थिताः क्रोमर्षिहन्यात् जन्मलग्नाद्राशेर्वा द्वादशस्थः चंद्रो वक्रे शात्रुर्हन्यादित्यादि योज्यं वास्तु
यस्मिन्लग्ने गृहारंभः कृतः तस्याधीशो ग्रहः सवास्तुवाच्यः ज्येष्ठपुत्रोत्पत्तिः लग्नेपास्तुप
हस्त्वनामा स्वजन्मलग्नाद्राष्टमराशीशस्तकात्रवामाएतेच जन्मलग्नाजन्मराशेः क्रमात् हिर
त्रिः सप्त ७ मस्थानेष्वनिषामनवतते स्थिताः क्रमात् कर्णांके वहस्तपृष्ठशात्रुंघ्नतीत्यर्थः इतिप्र
हरललणं अथपुष्ठेग्रहचक्रविरुद्धयात्पनलगानाह पार्वाश्ड्भेः स्विगाग्यहिचक्रेयदे

संख्या॰
५

सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श	रा	के	वत्स	उ	काल
१	१२	११	९	६	८	४	५	६	२	३	७
ऋर्षि	वृषे	तुरि	नक्रद्रू	वृषे	ग्रंथि	भुजगेंद्रे	कालि	कंदे			८ले

कनाथ्यांस्तुःनामार्कचंद्रभानिप्रधनेतदहस्तथे
ग्रमात ११ यार्द्रादिभैःनक्षत्रैर्नारीचक्रनिर्मिते
दिवकेयथेकस्यांनाड्यांयस्मिनदिनेजन्मभेनामभे
वासर्योधिष्ठितभेचंद्राधिष्ठितभेचक्रीणपिस्तुः तरहस्तदिनंपयाणेऽहेयत्नात्यजेत यत्रचा
शैपूर्वाफाल्गुन्युत्तराषाढाज्येष्ठाधनिष्ठाशतभिषकूभरण्यीकृत्तिकाएकनाडीस्थानिभानि ६
पुनर्वसुमघाद्रस्वातिविशाखावामूलश्रवणोपूर्वभाद्रपदाश्विनीरोहिणीएकनाडीस्थानि ६ पौष्णा
णिएकनाड्यां अथनामार्कचंद्रभानि यद्दिनेतिष्ठन्त्येकस्यांनाड्यांस्तुतद्दिनंयुद्धेवर्जयेत ३
तिवर्ज्जेनलग्नानि अथवारस्थलमाह शनिचंद्रौगुरुसूर्यसितौजन्मभेयोग्यजेत वज्रदिनं।
निषिद्धाईद्रामेस्थलेविशेषतः १४ शनिचंद्राद्यावारेशाःप्राग्याःचक्रदिक्षुभास्वरेत्यादिना
प्राद्रिष्विदूविशेषतःस्थलेभवतिसामान्यतस्तत्तद्धारेपादिनंसकलंतनादिक्षिस्थलडुष्टतच
पाच्योदित्यपाज्ञायर्थवर्ज्यंतजेवंयोजनाशनिचंद्रौसचदिनसंबंधिपक्षिसमयहरार्द्धयोःक्र
माद्रूले धनस्तोपाच्यांउक्तयामार्द्धयोस्त्याज्योएवमन्येपि ततरिशियामार्द्धेत्याज्याःवाराःग्र

श्रु	१	पू
ध	म	श्रे
उ	हृ	चि
श्र	चि	स्वा
ज्ये	मू	पू
[illegible]	[illegible]	उ
[illegible]	पू	उ
ह	श्र	रे
म	रो	मृ

मः स्ववारेष्टमयामार्द्धेदलिगास्यांदिशि शूलंसूर्यस्तुभौमस्वस्ववारदिनेचवर्ज्यतत्तीयपामार्द्धयोः
प्रतीच्यांशूलंकुतद्बुधौस्ववारेयोरुदीच्यांहिपंचार्द्धयामयोः शूलंप्रेतेश्व
प्रहरास्ततद्वारेतनरिशिविशेषतोवर्ज्याःसामान्यतस्तुतद्दिनानिसकला
न्येववर्ज्यानि प्रतिदिक्शूलं प्रयाणवशहोरायां प्रवेशस्थोगमार्ह दोषा
१ भभुक्तनंघोनस्वा २ शिपरिशेषयोगते सर्पितत्कालेशशिभमितिस्वाघागतितुनित
वस्तवरिकेट् १५ भसनवत्रसतत्रकुहस्वकायानात्र्यायानाग्रास्तापीत्रानवशाणिनावामिः
विंशतिभागःनत्रलव्रयतभागोघरिपिाहृचयत नयोलिव्रयविशेषयोः संवंधिनीगतविघमा
नशशिनस्त्रइसतत्कालिकेतत्कालभवेगतवर्तमानत्रतत्रागिस्त्ररियर्थः घटिकाइदयासे
गतितुतिलवः सूर्यादिभोग्यनत्त्रत्राणांतत्रहोराकालघर्ष्यशः अपराह्नकालानलचक्रमार्
पचोन्नीवावलितगतिनाराङ्गणेतोङ्लोकागम्योसः नघतमुङ्शंयकतरीयससते स्यायी
नेयायाफडुपतिरिमोजीवमौतत्रपायप्रेताज्जयंकिमपितत्ववंकर्तरीजयतस्य १६ बलिता
विपरीतावक्रागतिर्यस्यताहृशेनचाङ्गाणारनाम्रकायेङ्मूलंचनत्राणांलोकाःअघोरशसंख्याः

भुजौ

संक्षा· नेजीवपतः राहुर्विशोदशभानि जीवपत्रिकानि स्युरित्यर्थः गस्यस्तु विशोदशात्मकस्पवपतो स्तः
१५ मतसंज्ञः तेन राहुणा युतस्पृष्टनक्षत्रं कर्तरी संज्ञं प्रायं पंचदशभं तु ग्रस्तसंज्ञं संतंस्यात् स्यापी
नः सर्वेन्तिपः याम्यौ इपतिस्पृष्टोन्तयः रवौ रवी डुजीवपत्तनक्षत्रगते तत्र योग्यायिज्ञायिनोः क
माज्जयापभवतः पीडाभेत्यादि पूर्वश्लोकोक्तरीत्या नीतनक्षत्रस्थितरवी डुस्वतन्कालजयप
प्रेतात् राजयस्थानेस्तनक्षत्राद् अंग्र्यस्त पंचदशेतभनक्षत्रं किं विहरे श्लेषं जन्माहुः स्लाकर्तरी संतराहु
मुज्यमानभं ग्रस्तमित्यर्थः इतिराहुकालानलच
क्रम् अथ नामनक्षत्रानग्रवकहरचक्रमाह
शृंगीचैकोष्ठे षुतिर्यगवकहडलिषायः स्थिता
लीविराधेस्लान् प्रजस्लेस्वरेष्वक्रमनडहक्ष

अौंद

भ	क	रो	म	आ	उ	ड	से	न	ह	उ	म	चि	सा
	ग	रे	ड	ह	श	प	श	पु	उ	घ	म	जे	ग्र

वि

क तरी, मतपन्तः, युक्त

लै

भुमध्ये उक्तो मध्यकोष्ठेयैर् हीधरालीष्वनलमतेरहा सायंमणोर्भपादाएवंचान्येषु द्रष्या
न्मटपरतश्च युगंघारी मध्यकोष्ठे ३२ पंचविंशतिसंख्यकोष्ठेषु तिर्यक् स्थिनायरिपमांग्रव
कहडइति पंचात्स्वाणिपंचकोष्ठेष्वपरितेरेभलिपतदत्तग्रपः स्थितालीश्वचतस्रश्वइरायैस्तेः स्व

नैः सर्वैर्नैः ३ ३ उपजोपवेकतैः पभिश्रतर्भिश्रतर्भिशुकांस्तानायवकटज्ञानस्ववभेदोहिंशति
मेत्स्यात् १ विविहिदिरित्येवंप्रकारेणाक्रमेणोलिख अत्रविशेषः ऊयुगेउ·क्षोमक्षुकोष्टमध्य
कोष्टकपाद्वस्तत्रयकारऊकारक्षकारयुक्ता एवलेख्याः एवंपंचविंशतिकोष्टयन्त्रविं
शतिवर्णाएर्णोष्वेवैर्वैभ्रतर्भिरस्याधरालीखर्षोर्धः पुंक्तिचतष्टयाद्यादिकोष्टग्रतलमतःक्र
मिकानतयात् १ हवकोचासाप्यमश्रेषानतदयपर्यंतमर्णाश्चतर्भिश्रतर्भिर्वर्णैर्भस्यनद
त्रस्यपादाः स्युः अथै१·३·७·कनिकापादाथ्योर्वैविशुयोदिणीपादाः एवमन्येषामपिनद
त्राणांपादाश्चतुर्भिश्चतुर्भिर्वर्णैर्ज्ञेयाः अन्यमपादवर्णानयनमाहैवमिति एवंप्राग्वीन्याद्येष्व
ष्टुपंचविंशतिकोष्टेषमदपूर्वतश्तिवर्णान् अ३ उ ए ओ ६ इतिस्वरभेदेवपंचविंशतिसंख्याकान्
वर्णानतराथालिखेत् इत्यर्थः अत्रविशेषः मध्यकोष्टपुपक सकारषुक्तावठकारयोरै
सकारयकारौलिखेत् अथामयादिवर्णावाह पित्र्यमतः २६ भानिचाहुर्देवनयभत्राश्चतया
ध्रुवम्यकोरः २ मिममवपिरत्रमेत्रतसुशाद्वलावसमाउयकफजोषः १८ पित्र्यमतोमधा
नत्तत्रादिकमदपरतवर्णोष्वाहिदेवविशाखानतत्रपर्यंतंसमनक्षत्राणांचत्वारस्वतारःपा

संसा॰
१८

द्वात्रेयाः नयभजसाः पंचवर्णाश्चतथा पंचविंशतिकोष्टेषु लेख्याभ शक्कोष्टे दधफास्खलेख्याः तत्रैमेत्रतोऽत्रराधानत्तत्राह विभंश्रवाणानत्तचमेवधीकृत्य चत्वारस्त्वारोभपादात्रेयाः ततःपं चविंशतिकोष्टेषु यस्तदचलाइति पंचवर्णान्तस्वरभेदेन पंचविंशतिसंख्यान् लिखेत् इश हुकोष्टेचहूजयइतिश्रीणिलिखेत् अत्रवक्ष्यमाणधनिष्ठानक्षत्रान् भरणीयावत्सप्त

मा	व	कम	द	ङु
इ	वि	क्रि	दि	दि
उ	बु	कपु सुक्ष	ऊ	डु
ए	वे	के	डे	डे
ओ	वो	को	डो	गेडो
म	द	प	र	त
मि	दि	पि	रि	ति
यु	दयु	पुल	रु	तु
मेय	दे	पे	रे	ते
मो	दो	पो	रो	तो
न	य	भ	ज	लय
नि	यि	भि	जि	लि
नु	यु	भुय	जु	लु
ने	ये	भे	जे	लि
नो	यो	भो	जो	लो
ग	स	ह	च	ल
गि	सि	हि	चि	लि
गु	सु	हु	चु	ले
गेय	से	हे	चे	लो
गो	सो	हो	चो	लो

सप्तपादाःप्रागवज्ञेयाः इतिनामनक्षत्रज्ञानं अथहंसचारोक्तिःएवंकंस्वरबलज्ञानमा ६ नागेनीचैर्निधिहाश्चयनस्वकमिनैः स्वासपर्यायकैर्वाय्वधंवातेनलोत्रुविततिरस्य ग्रुपंथनरोथोप्यंश्वेतव्यमासाचावनीनाहृदयकमलजे यजएकजतेन स्वासानानाधिष्ठे १८

नु

ख्यानवरसकमलेद्दिनिशांविभ्रमोत्र ॥१९॥ नाशेस्त्रिंशद्भिःनीचैःपद्मानिपित्तवत्याज्ञाप्ययविं
शास्तुतरणतेनन्नशुकसार्द्धपातेनचपरिमितेनिश्वासपर्यायकैर्निश्वासाहतिभिःश्रेयंयका
शःवायुःतेनःजलंद्विनिश्वातितत्रैवंसंचयःहृदयकमलस्यपुत्रेपकत्रपत्रे प्राच्येएकतराद्दि
मूलमारभ्यत्रिंशद्भिःश्वासपर्यायैःप्राकाशेणवातितदुपरियथावाधीत्सादि पंचप्राणकसं प्रा. टिं
ख्यैःनिश्वासपर्यायैःप्राकाशपारितत्वानिवाति इतराद्दिलपत्रमाप्रादारभ्यावनीतोभूमितत्वा
॥१५॥ दारभ्यव्यत्यासादवादितत्वक्रमेणप्राणोवातियथोपरिपत्रांतेषुएषकइतरोपिपत्रदले
सेव ॥१५॥ संख्यासांतरामध्येप्रवर्ततीसेव ॥१२०॥१५०॥१८०॥३००॥ संख्याप्रपोपिप्राग्वत् अनवेषाक
पत्राद्दिलसंख्यासोमुखेस्थितासेव ॥३०॥ संख्याव्यत्यासाद्भवतिएवंचव्योमांतपर्वतानामेकहृ २
त्कमलदलयोर्मिलितासंख्यासंपद्यते नानाधी ॥५००॥ त्रिपत्रांतरेष्वेवएवंद्वयमेवसंख्याः॥३
त्यासकलकमलेननरसइति ॥१२००॥ भवतिचिराहन्यापरिभ्रमणात्तत्रैकभ्रमसंख्या ॥१२००॥
द्वयंत्रिगुणा ॥२१६००॥ ग्रहोरात्रिनिश्वाससंख्याभवति अथप्राणादिदिकपत्रगामितिप्राणवायो
यादृकचिन्हतिःतासांपत्रज्ञानमाह इंद्रादिदिग्दलचेष्वसंप्राणापभोक्तेरुषेषुविषयाय

संसा· १२

मदेगमाय चेतोभवेत्कपर्दिनं चतदपास्यदायपत्रहयांतरचरेत्तस्टेदपत्रके ५ इंद्रादिदिशाः प्रा
च्यादयः तत्रतत्रसंचारिणिस्वसनेप्राणवायोक्रमादेतेष्वेवत्तश्वचेतोयातिपश्यप्राच्यप
त्रस्थेप्राणेरागायपुण्यार्थचेतोगच्छेत् आग्नेयपत्रगतिभोक्तं चेतोगच्छेत् याम्यतरूपक्रोधा
यनैऋतेतविषयोपभोगाय पाश्चात्यतस्वदेशपीयवायव्येतगमनायउदीच्येत्कृपर्दितं कृ
पांकर्तेपेशान्येलब्नरपास्परायराज्ञपदप्राप्तयेचेतोभवेदितिसंबंधः यत्रहृदयांतरचरेत्प्राणि
परस्पेमरेनिर्वाणायपरमानंदायचेतःस्यात् ग्रथम्प्रगाढितत्ववहनमाह यत्रोक्तनीष्टभेम
हेविहितंफलंभवेत्तमक्रमभद्रुःस्वदेमतेस्वरार्थवेदिभिः ७ यत्राभूः मुष्टुप्राप्तः एतेषुभंफ
लेफलतः प्रयच्छतः एतद्वहनकालोपुंसः शुभमित्यर्थः मरुत्तेनतत्वमिश्रितेषुभाशुभफलेफ
लेत् वाय्वाकाशौदःखदौ इःखंप्रयच्छतः इतिस्वरणास्त्रार्थज्ञात्भिराचार्यैः स्मृतमे अथकत्वम
लपत्रेषुविचेद्वहनकथनपूर्वकं प्राणवायुसंचारैर्दयादिज्ञानमाह हृदयपद्मेनेहवक्त्रे
हृतयोः पंचपंचेतिवद्योनाकोणवहरोगनासूरयनतलाश्रर्वरीकप्येनत्र श्चुद्रादिविविव
हेर्हिमगरयरविःप्रत्युषस्यमहतःश्रेयःस्यादेकतायांपरिवर्त्तितिप्पीवीपंचवसंवेदितिःस्या

ते. ४२ इनेंदुइन: सर्पसंयुग्मदेहे पंचेव वहतः प्रत्येकं देहे दहन कमलपत्रे अभिव्याप्य वहनः नयोः
पक्षयोः चेदसर्ववहनात् पंच वसो भवंति नाकोगुर्वेत्तरो नरा दशगुर्वेत्तरो नरा दशगुर्वेत्तरे च
रोगे कोअह: प्राण:कालरूपो भवति नितला ४० अथ पुनर्विशति प्राणापरिमाने का चुरी
अत्र शास्त्रे कथ्यते शुक्लादि शुक्लपक्षमारभ्य प्रतिपदादि त्रिभि त्रिभिर्दिवसै दिने: हिमगुश्चंद्र:
प्रत्युषः प्रातःकाले पंचघटी वाति उनः पंचघटी रर्कः एवं अनुक्रमेण अहोरात्रं न ह उचनुष्या
दि त्रिदिनैः रविः प्रातस्त्रा वाति काले वाति एवं कृष्णपक्ष प्रतिपदादि त्रिदिने अर्कः उंनैः चतुर्थ्या
दौ विदुः क्रमेण वातः एवम लो शुक्लस्य दिने भसैप्रिथ्यादिश्चेत्स्य एषः प्रातःकाले प्रवृत्तः स्यात् तदा
श्रेयः कल्याणं स्यात् यदि एकस्या नाड्यां तस्या नाड्यां शिवी वहति तन्वं पंच वसु दिन पंचकं वहते
तदा मृत्युं विजानीयात् अथ युद्धारंभेस्यादि वदन जयमाह अर्के मितत्व वहनेद रिहल यायदे
कोपि रहंति सवहून् कि मिवात्र चित्रं स्त्रैन्यरिसन्य घनतामपि वादपते निहिप्य वितत्व यतिलह
मरीन्द्रोगन ४१ अर्के इति अर्के सर्पनाड्यां अमितत्वं चेद् देह जदा युद्धारंभे को पि दृश्विसो: शि
हस्य वाहे लया वहून् हंति अत्र किं चित्रं स्त्रन्यप दे सन्यनाड्यां वाह दद्दीनानध्वांयदेरिपुसैन निति

प स्वमतनां ख्यादपदेवदत्तारीपदेहत्वात्तोनत्वमाचेणाकालेनलत्तसंख्यानप्यरीन
विष्णतिंनाशयति यथसूर्यादिनारीवदत्वेप्रश्नेविशेषमाह प्रश्नेचंद्रखेटत्ववामगनरेनेकेव
योनिश्चितंसूर्यदत्तगतेनहकविजयीसन्यस्परहेनत्वतिः सूर्येचेद्विषमाचराणिशापानिद्भूते
समानिधकंवेनेनासोपुरतोपिवामयद्रस्यात्पृष्टगोदत्तिणः ४४ चंद्रनाद्यावामायावामपृष्टे
शागतेननरणाप्रश्नउक्तेनिश्चितंजयोभवेत्पृष्टः सूर्यवहतिदत्तगतेनदत्तिणाप्रदेशास्थितेन
पृष्टासंप्रश्नेकृतेहकविजयीकृष्टनप्रष्टुर्वित्तयोभवेन सन्यप्रदेशोप्रवदन्मारीदिशिहूतप्रष्ट
रिस्थितेप्रष्टृत्तिः स्यात्सूर्यस्त्र्यनाद्यावदन्याहतोविषमाचराणि एकत्रिपंचादीनिचेहूतेश
शिनिचंद्रनाद्यांत्समानिचद्रनेनतराभवंनिश्चितं प्रश्नेप्रष्टाजेताभवेत् अन्यथापरानघः
रुस्थ इरुणासेप्रुरुस्यारतोवामगर्भतिन्तपः एषस्थितेर्विजयः अथप्रश्नेपरविशेषमाह प्रश्नः
स्वासांतरीमेचेन्नपःस्याद्वेगानिर्यात्यत्रसत्वंसततरेततलाभः पुत्रारेश्ववारुस्यहूतेशकुस
लः श्न्यगेस्यात्सिद्धिः ४५ एषव्यस्तनिवासादानकालेचेत्पृष्टाएकेनरास्यत्नपः
निर्यातिवहिर्यातिप्रजनिया सवायोभंगःस्यात् तदेतन्नसंस्वरयोगांतरेभ्यः किंचपुत्रा

देपदार्थस्येहस्पलामं ३ कः कथ
मित्याह वाहस्येतिहतेषुपष्टेरेव
हस्यैवहन्नाडीप्रदेशाच्च मुक्तेनिप
न्यनाडीप्रदेशाच्चहतेषु मुक्तेनप्रसि
द्धिःस्यात् प्रयत्नर्थ दं नाडीवह
नेकर्तव्यकर्मणाह वेद वहन्न
पविलोकनगेहवेशाघ दामिव
कम्तवकर्मभवेच्छमंयात सौर
नमत्तनवप्रतिमकडुदमाव ५१
भवेद्दुभकर्मफलासत्व ४५
वाइचद्दसंवधिनिवामनाडीवह
नेन्दपस्पराहोविलोकनंगेहंव

मं.सा. शोयदप्रवेशांते पटाभिषेकोऽरपानोपतन्त्व (?) पनदादिकेस्त्रं मंशुभंतस्येवेत् सोवेचसर्वना
१९ योदत्वायोवहेनेमत्तंनस्यात् वपुरनिभ्रकेभोजनेपुरपतदादिवं प्रशुभंयत्कर्मतदिहफल
प्रदंभवेत् सत्यमितिशुध्यन्नुकुलेनइति इतिसमरसारसंग्रहटीकायांभवतन्ङ्नायांस्वरवत
वि १ कथनं अथरतिविवत्तुतत्रप्रत्यस्त्रीणांद्रावणमाह वहतिशशिनिवाय्येदंगनायानरस्यपू
मणिमर्दकुशात्तुलत्रकानारतेद्रावतिमदनवारांनिकरंसाययेत् सोयदिशिशिनवनीता
शक्तिवद्राविताःस्यात् ४० अंगनायाःनासिशशिनिवहतिचेदनाडीवहनकालेवामनवा
रितंचेद्भवेत् नरस्यदक्षप्रमणिसूर्यनाडीलचीकृत्यकुशाद्रमितलवदेतत्रतस्मिन्का
लेशुक्रियमाणासानाडीमदनवारांनिधिरंकामजलहरंश्रवति कथमित्याशयेति चेत्तुसा
शिशिपनवनीतपाक्तिवत् वकोनवनीतपिंडपावणोकतेयथाद्भवतं इत्यनेनाप्रकारेणाभा
विताचिनास्यात् नराश्रवतीतिसंबंधः अथवशीकरणमाह इमायाविजवहद्वलवांसेन
नायाचेदंचेहदनगतंपिवेमनस्यानीं पापरत्योवशयतिनामियंचकांतेचेदेणाक्षुमणिवहमद्
पिवंती ४१ प्रायनीविभदेसेनियोहस्तापानार्यो वदनगतंचेदंवदहामनाजनीनिःश्वासंच।

स्व[illegible]कनाय्या पिबेन्नदा वीपवेक्तते तां नारी प्रास्तेर्योनिस्थामृगीयावत् वशायतिवशीकरोति
इयंनर[illegible]कां तेवशयति किंकुर्वाणा स्ववंदेणावदहामनाया भर्त्रैर्ध सीना वहसोरवहद्भुतनाशी
वार मरूवीरयिवंती यादृश्य मोहनंमदनपदमविरेतस्तर्थी नागाश्वाजेचहलं मोक्तमाद्दुपैति द
मैथुनेऽश्रवेपतद्वलास्तविद्दलां ४९ मोहनमिति मोहनं स्ववतेमदनपुर्ह्नुकामसंगवेऽविरेम
वीचार्याः तेमदनपुहस्तपीवेहिमान्तरागास्वसंशामियग्राश्रस्मरतेचघटिग्रातंवलंयादृत
नरकन्नमैथुनंस्मरंतमुपैति तेमदाम्नविद्दला स्वखलारश्च स्वरत स्त्रा(वा)निशायेन विवशीह
तां ग्रामलांऽश्रवेपत एवमितिशेषः इतिरतिविधिः अत्मनविशेषस्वरवलमाह स्वरकाया
निलार्केऽयोगिनी राहुभवलैः पृथ्वेषद्यूतमावर्जनयत्यवधनंवहः ५० स्वरसौराटिःकृा
यावामरत्वादिः अनलानकुलास्थिराक्रैः दिग्धनकर्ताईइस्वतारकयोगिभाच्यादिरिकस्या श्री
शुभा मृष्टदिविस्थिताराहुः [illegible]बद्धषडसिताः भवलारिस्तव्याक्रान्तारातेषांवलान्याश्रय म
न्येषांचकालवाराईमहरहोरादीनांवलान्यादायतेर्वलैः सहायैः शूतंक्रीडाविशेषप्रावध्य
नकुर्वनवहः धनंजयत्येवएवशब्दोऽन्यनिरपाय इतिद्यूतविधिः अथभत्तविशेषपारााा

संग्रा॰ २०

रिनाचोषधात्वाद् ग्रासेपत्तालजराधकेतद्दितं शीर्षिग्रवार्जरवकेमलेंकस्य इत्थलेगोवस
हृतैर्भक्षैरजीर्णोऽस्मैः केशाग्रनरमल्लिका निरसनैः उष्णाकेचानापताजलाघासहृतइला
त्रुमिरयोधाराजटापीद्दशी ५१ ग्रासेपत्ताविनाततलमलेपूनेयारचातवारणंत्यश्रेनसंबधः
४१ ग्रथवारणोग्रोषधानरंकेतिकरलेकेतत्कोपपंशीर्षमभ्रिपूनंतद्दत ग्रथात्यतत्वान्देरेह
हत्वान्दरसंवंधिनिमलेग्रंकस्यक्रोडविदतेऽथ गिरावलगोतशारीरइतिविशेषः सहृतेर्दे
तेर्हतमद्दितैर्भक्षैरजीर्णोऽस्मभक्तमात्रेरित्यर्थः नैःप्राग्रकैःतालमूलकतेपोवाजैरवमलैः ३
सहृतात्वादितमात्रैःसविधुदग्रावजेशरःशारीरेगिलेगतकेसारीहिंसेतिशसिद्दातस्याउनरि
कस्यितामल्लिकामलंनिरसनैःस्नानादुपोषणउष्णाकेयोगरदीनापताधारीवेसदतइलो
त्रुमिर्लगधात्वादितावाधारीरेधारवारणायस्यात ग्रथपाराजटापिपाराप्रसिद्दातन्नल
मपिईद्दशीधारवारणायस्यादित्यर्थः ग्रंकोलोलस्मणाउत्वासव्याहोशिखिचलिका विस
कोताकाकजंघानीलीदेवीचपाटला ५२ भृंगाम्यमहुगाभुक्तानत्तरेकाफिवारयेत रगोदा
हगाशाखोवंधावज्ञीजेतिनोदरे ५३ स्वर्णाभसिंधीकाकिन्यासिंहीहृद्यःसतज्वरः ग्रनस्वल्या २०

रक्तशिखसहोत्रघटद्यासगाः ५४ अंकोल्लः प्रसिद्धः लक्ष्मणापुरुषाकारः मूलौषधविशेषः
२ ऊंरवासिंपक्षासर्पाक्षीसर्पनेत्राकृतिः पुष्पाभासमकेश्वीतिलोके प्रसिद्धाशिखिरलिकाम
पूरशिखा विष्णुक्रांतानीलपुष्पा प्रसिद्धा काकजंघा तदाकारी नीलीओषधविशेषावस्तु
रंजकः प्रसिद्धः देवीसहदेवीपाटला प्रसिद्धैव तज्जरापणासु ओषधीनां [illegible]निलनामध्ये ए
कापिजयमंत्रवाहोपता आसु सर्वेवा प्रतामग्निवापता वोदिता वारणोरग्यामदारुणो
शस्तेषवारेषत किंपकालमपेक्षितेपावदिति पावत्पर्यंतमदेशं गीतेंलिखुक्तपत्ते वे
नत्र धारयेत्तत्पावद्रारांगा सर्ववारांग सर्वाभासर्वाणवत्पीनवराणां यासिद्धीनाम्नीकाकि
नीकपर्दिकासिनमसिद्धीमंदानेनमलरसेन हृष्टः सिद्धीत्वदासादितोपाद्दारवीतस्याम अस्याः
शिवस्येनमुदितः आसर्गाणालास्योजघटः अथवाद्य[illegible] चक्रमर्दकगोनिका पत्र
जेटा शिखिचूलास्वपि पंकैकावाटजघटापुष्पाकांनामस्मृता ५५ चक्रो उ चक्रमर्दकः इतिभा गा
षाप्रसिद्धः गोजिह्वा गोभीशिखिमयूराम सर्वशिखः पत्तज्जरास्वमध्ये पंकैकाजटापुष्पाकियो गे
आमाग्रहीता आसुयामहंगावाद्यघटा इति सरैमरसारसंग्रहटीकायां भरतकृतायां

यैषयानि पंचकोष्टचक्रं व्याख्यास्यामः भास्वानि पंक्तिर्विदपर्युपरि वर्जीतीयंत्रय दिशादिषु
भाइग्रायाजीणिलिखनराक्षिवभतोऽप्येइचिर्मध्यवहिः प्रागेयादितिपिश्वतोयमदिशान्यस्य
हरिःसममंमेत्राहास्ववतोन्ययोःसर्व १२ वहिर्दे मध्यमेनस्वरं ८.५२ भास्वानिति सर्वोन्नव
तःस्थव्यालक्ष्यते नतस्यभास्वानि चतरस्वाणीत्यर्थः तानितुपर्युपरिवर्जीनिपंक्तस्य चतुर
स्रस्यलघुपरिमहत्त्वलिखेत् तदुपरिचततोऽधिकमन्यदेवं जीणिलिखेदित्यर्थः तत्रम
ध्यस्थंचतुरस्रंकोष्टसंज्ञंतेषुचतिष्वपिचतरस्रेषुपंचशादिशिपिपान्यांअग्निभान्तकृतिकानक्ष
त्रमारभ्यवाय्याचतुरस्राराभ्यत्रिषपिपेषान्यामेतविंशति जीणि मृगशिरोज्ञानि लिखेत्
शिष्यनिमंत्रणालोइभूतरातनमध्यवर्तिन्यचतुरस्रात् शिवभमार्द्रामारभ्य त्रीणिभानि पंथ्यां
प्राच्यां दिशि चतुरस्रेषु मध्यस्थाने भुवहिनिःसर्वतिलिखसांपमस्वेषावहिर्वान्वचतु
रस्रादपि वहिःप्राच्यामेतल्लिखेदन्यमनेनैव प्रकारेणाग्नेयाकोणादारभ्यपिश्चतोभमयानन्त
रयमदिशि दक्षिणस्यां सप्त मेखिषाखांवहिर्न्यधान्तलिखमेवादनुरादाभात् वासवतोऽध
निष्ठा भाचयन्ययोनेहत्यवायव्योःप्राचल्लिखेतिसंबंधः एवंदिशिदिशायां चतुष्कत्रयं ॥

२१

मू

स्वय ॥ १२ ॥ द्वादशभानि वहिश्चतुरस्रे च मध्यमेऽष्टौ च भानि स्युः एवं कोटचक्रे साभिजिति विंश
विंशतिर्भानि लिखितानि स्युः कोणभानि प्रवेशे स्युर्द्वारस्थान्यानि निर्गमे ॥ षष्ठं षष्ठं समकेषु
मध्ये स्तंभचतुष्टयम् ॥ १३ ॥ कोणभानीति कोणईशानाद्यास्तत्र लिखितानि कृत्तिकामघाश्र
वणाधनिष्ठादीनि त्रीणि भानि द्वादशकोणभानि तानि ग्रहाणां कोटप्रवेशे भवंति प्रविश
त्पथा लिखितत्वात् अन्यानि याम्यादीहस्तसर्वेषां याद्योत्तरभाद्रपदादीनि चत्वारि प्राच्यादिदिक्स्था
नि षोडशभानि निर्गमे ग्रहाणां स्युर्निर्गच्छत्पथा लिखितत्वात् समकेषु अश्विनीपुष्यस्वात्य
भिजिदादिषु चतुर्षु पश्चषष्ठेषु आर्द्राहस्तसर्वेषां याद्योत्तर भाद्रपदा इति चत्वारि भानि म
ध्ये कोष्ठस्तंभचतुष्टयं स्तंभसंज्ञानि स्युः उपलक्षणमेव कृत्तिकादौ प्रथमं दुर्गमध्ये वेदि
भेवा ग्रहचक्रस्तुरक्षमालिखिते चतुरस्रवर्णां च मध्यमे स्यात् ॥ १४ ॥ उपलक्षणमिति इयं च
सर्वेषामेव कृत्तिकादिभलिखितस्यैतदुपलक्षणं कृत्तिकादौ लिखित्वा प्रथमं प्रथमस्थाने
दुर्गमेऽपि सर्वेऽपि एवं कर्तव्य चक्रान्तरालेषु यथा पाश्चपुंजस्य उत्तराफाल्गुनी तत्तद्दुर्गमे ईशा
नकोणे लिखितव्यं अन्यानि प्रागवद् दिशं तत्तद्दुर्गाधिपतेर्वा एवं ग्रहचक्रे दुर्गचक्रे अन्यत्रापि ईशान

श्रीः हि

द्वा

चत्वारि

सौ मा[illegible] रा: ह्वर्वो [illegible] नि[illegible] स्ते चे द्वाग्रामाव हि[illegible] ष्टुत्र र स्त्र स्य मेषु स्तु: २

भेषु

कोणोले[illegible] [illegible] ननद्ग्या[illegible] मानि[illegible] की स्यात चतत्र लिखेत नेषु चते षु च ग्रह च क्रे सूर्य चं
द्रादिन वग्रहा न्त ड्तु स्यं नद त्र गत तेया लिखेत स: स ग्रह: स्व स्व भज्यमाने तत्र नत्र नत्र ग्रेस्या ग्र
त्यर्थ: यथ कोटक चक्रे मध्य मं चत र स्र च रा णां प्रकार स्या पनीयं भवेत यथ क्रूर सौम्यादि ग्रहा
व स्थित्या दुर्गं भंग र त्नादि क मा ह क्रूरा यत्र तो वा य मा: सौम्य बेटा: दुर्गं भंगो वेध के वैपरीत्यात
क्रूरा मध्य चग मा: सौम्य खेटा: भे रा भं ग स्या त्युद्धं विनापि ८८ क्रूरा न्ती गां ड स्तथ ग्रा[illegible] सौम्या:
तथु को वुध ष्ट पतैं दव: को ट म ध्य स्य मे षु स्थु: तदा न च दुर्ग भंगो त्तेष: वैपरीत्यात सौम्या मध्ये
क्रूरा स्त्व व हि स्तदा वेधके दुर्गा वरके पापि मेन्य भंग: क्रूरा यत्र दुर्ग मध्य सौम्य ग्रहा स्त्व च
प्रगा: प्राकारे र क्षा स्य मे षु स्यु तदा न दुर्गं भेद: दुर्ग मध्य गता नां परस्पर विरोध: युद्धं विना
पि दुर्ग भंग: व्यत्यासे त्वा वेध क स्यैव भंगो दुर्ग भंगेप्यु ड्वे न्न मिथ्या प्राकारे त: क्रूरा खेटा व
हि स्थित सौम्या [illegible] दुर्ग भंग स्त दा नो ९० व्यात्यास इति अनन्तरोक्त ग्रह संस्थान व्यत्यासे त
ग्रह वशात दुर्गे पि द्वा वेध क स्तु या पि नो भंग: उद्भवेत यत्र मिथ्या किं चिनज्ञेयं प्राकारे म ध्य
वेत र स्व नत त्र ष्ठ य त दुर्ग मध्य गत भेषु च वेत क्रूर ग्रहा स्तु: वदि ग्रहा य चत र स्त्र गत षु चे त्सौ

न

म्याग्रहास्तदाक्रूछाल्कघातदुर्गभंगःस्यात् वप्रेवाप्येक्रूरखेटास्तमध्येसौम्याःखेटिस्या
त्दुर्गस्यभंगः वप्रेसौम्याःप्रांतरावास्वतस्य क्रूराभंगःसैन्ययोःस्याद्द्वयोस्तु ५१ वप्रइतिवाप्ये
प्रकारेक्रूरखेटाःक्रूरखेटाःक्रूरग्रहाश्चेत्स्युःमध्येप्राकारेतसौम्यास्तदादुर्गंखेटिमात्रेस्या
त्दुर्गभंगः अथचेद्वप्रमध्यमेचतखेसौम्यग्रहाअंतरादुर्गमध्येवाप्यंतस्थक्रूराःतदाद्वयोः
स्यापियाविसैन्ययोर्भंगएवस्यात् वप्रेक्रूरावाप्रमध्येतसौम्यास्तल्पयुद्धंखेटियातोन्यद्वंद्व
वप्रेवाप्येंतर्यदाक्रूरसौम्याथोरेयुद्धेस्याद्द्वयोर्भंगएव ५२ वप्रइति वप्रेक्रूराःग्रहाःवाप्ये
षोदुर्गमध्येसौम्यग्रहास्तदातल्यसमयुद्धंद्वयोःसैन्ययोर्भवति यन्वद्वंप्रतिदिनेचदुर्गंखे
टिःपतेत् अथचेद्वप्राकारेवाप्येवहिर्देशेअंतःदुर्गमध्येचयदि क्रूरसौम्यमिलिताग्रहाः
स्युः तदाघोरेरोद्युद्धेद्वयोरपिसैन्ययोर्भंगएवंप्रकारेणस्यात् तल्पावाप्येंतस्थक्रूरासौ
म्याःसंधिर्वाचाजायिदुर्गेशयोस्तु तासौस्तभर्तृप्रवेशोपिवाचेद्वंराजीवत्यत्वगःस्यात्प्रवे
शो ५३ तल्पइति तल्पाःसमाःक्रूराःक्रूरग्रहाःसौम्यग्रहाश्चेद्वाह्यदेशेअंतस्थमध्यदेशेच
स्युः तदातल्पयायिनोदुर्गेशस्यचसंधिःप्रीतिर्वाच्यावक्तव्यः अथान्यदाह तोवृथः अथोभो

न

सं सा.
२६

मः पलेचेत्संभव नक्षत्रगतौ स्त्रः प्रवेशो कोणमध्ये मध्येकस्मिन्स्थिहास्यात् । चंद्रस्तत्राकाला
नलचक्रेयानि नीवपत्तगतत्त्रयाणि तेषां मध्येकस्मिन् स्थितस्यात् प्रवेशो कोणानक्षत्रेवास्यान
दादुर्गेरुध्यादिति अयमेषा संबंधः रुध्यादुर्गं चाक्रलोपयशुद्धमत्यासेनांतस्य सैन्यविदध्या
त् दिक्षीज्यायैकाव्यवक्रस्यसौम्योदुर्गे भंगं निर्दिशति क्रमेण ५८ रुध्यादिति आर्द्रीश्वसे
न्यवारिपुहेदुर्गे रुध्याद्देशयेत् चक्रलोपचदुर्गे रुध्यादितिसंबंधः चक्रैश्च भरण्यारोहिणी
पुनर्वसुश्लेषापूर्वाफाल्गुणीहस्तस्वातिअनुराधोत्तराषाढधनिष्ठोत्तराभाद्रपदारेवतीन
क्षत्राणि भाइतिनि ५९ प्रतिपत्तृतीयापंचमीसप्तमीनवम्येकादशीत्रयोदशीपंचदश्याइति
थयः रविसोमगुरुशनिवासराः ४ इति अस्मिन्चक्रलोपे विद्यमाने दुर्गे रुध्यान्नरांतस्थः
अप्यत्यासे सति प्रंतस्थस्याधिपः सैन्ययायिनासह युद्धं विदध्यात् अन्यासमश्रेवं तु यथे
मेलंमलेनस्यातानचप्रवेशः होकलगोचतदा स्यायी युद्धेत् दिक्षु प्राच्यादिषु दुर्गस्य दु
र्गापतनः आरिभौमः शुक्रः चंद्रस्य सौम्यः चक्रीबुधः पलेचक्रमेणास्तु स्तदास्मिन् दुर्गे
भंगं निर्दिशति यत्रक्रूरखेनयुक्तः शशी चार्वेडिक्तचैवतन्न्यत्वैव प्रवेशः क्रूरास्तं भेदेयदा ।

किंतु निर्गमहेंद्रोपि मन्याहि । नक्षत्र वत्यालि नच प्रवेशादौ किंतु निर्गमे ६

तिं तदानीं दुर्गं मुक्त्वा याति दुर्गाधिनाथः ॥ ५५ ॥ यत्रेति यत्र प्राच्यादि दुर्गे रेखास्थले क्रूरग्र
हस्तेन क्रूरेण युक्तः शशी चेद्वा तत्र दुर्गे
विशिः पतेत् पतस्य क्रूरस्य मार्गे वा
त्य प्रवेशे वा दुर्गं स्यात् यदा क्रूरग्रहास्तम
न्तत्रैवांतरमध्ये युक्तस्तदानीं दुर्गाधिना
थो ग्रहवशात् दुर्गं मुक्त्वा याति ततः पला
यतः स्यादित्यर्थः निर्गत्येति वा मेरौ वक्रितश्चे
क्रूरा दुर्गे निःस्थितं तत्र कुर्यात् वप्रस्यांत
ह्वति मध्ये प्रवेशो वक्री चेद्दूतिवासस्य
सैन्ये ५६ निर्गत्यंतरस्तीति विगतनत्त
ज्ञातिरिक् स्थितानि तेषां मध्ये वाथ गय
तस्मिन् वक्रितः क्रूरग्रहस्तस्मात् तदा निःस्थितं तत्र तत्संदिशि विं कुर्यात् वप्रस्यांत

पूर्व
मध्यमं चतुरस्रं
कोटमध्यं
उत्तर
दक्षिण
पश्चिम

६५

संप्रा॰ क्रूरोवक्रीलदा॰ [illegible] दुर्गमध्येति मध्येदुर्गमध्येप्रवेशार्तेचेद्दक्री क्रूरस्तदाचायस्यैसैन्यंदति
२५ दुर्गेनसो [illegible] निकोटस्यास्तस्मेगेविचार्यदिशितचलगतवाया: साभ्यंतरावलयभो
गितचक्रदोषसेनान्यमन्यमपदिश्यदिशाप्यंवत दुर्गस्यपतरी [illegible] स्यचयेभेतयो
रेषान्यादौलिखनेनद्रत्यमनाप्रकारेणाऽन्यत्रेकोटचक्रे तयोरिति प्राक्तप्रकारेणाभेगे
विचार्यदिशिभेगसंभा॰वनातस्यांदिशिवाधाजायिनोदुर्गेलगततत्रलग्नस्यदुर्गग्रहःं१
त अभ्यंतरादुर्गाधिपास्तबलपायः सेनाधिपस्तस्यदंततः ३ तिर्यमोकोटचक्रेदोषत २१॥
इत्येभवति तदेतदेयोक्तप्रकारेणाधाधिस्याधिनाशुभावपितायितः इतिकोटचक्रे ५१
यानतरंसर्वतोभद्रचक्रं स्वेवारीचौलिखालीनेय १॥ नय॥ गणितांकेदकोष्टेवथेशा
त कोणेनोपा॥ स्वरान्वक्रस्तरदिगालीशुभान्यतरावनारी २॥ वर्णास्तुरोक्तान्नवकट
उसुखानोंतरास्मा अपादीनखेटान्संबंधिवारे: सहस्तिखचतिथीमध्येतानेस्कारी: ६१
पूर्वीभस्तु खीस्त्रालीलिखनयनय १॥ गणितास्यादश संख्याकालिखितिसंबंधः एवं
प्राग्दीर्घरेखादशरेखानांलेखाणाडन्यत्रशुकर ७१ कोष्टेशुपेपानकोणादारभ्यक २५
तस्मिन [illegible] संमे ना [illegible] प म [illegible] पा नी [illegible] सर्वं [illegible] तादृ को पि दु [illegible] ष्ण वं तु र [illegible] तु

दि

त्रैः कोणकोष्ठेतोय ९ स्वरानयोऽश्चाकारादीन्स्वरान् लिखेतिसंबंधः वकुरुतः कृत्तिका
नक्षत्रादारभ्य भानिनक्षत्राणि स्वचक्रेऽदिग्यालीषु प्राच्यादिदिक्रमेण कोणकोष्ठवर्जेत्यि त्रि
लिख संतरान्प्रायोदिक्पंक्त्यालीचतुष्के नाडीविंशतिवर्णेभ्यो क्रमान्वकहडादीन् पश
द्वचले येतानलिख प्रभात्याश्च कारालीचतुष्कयादितरांमध्ये प्रायादि २० दिगालीचत
ष्के एवं कोणकोष्ठवर्जद्वादशकोष्ठेषु वृषादीन् द्वादशराशीन् यादृक्षापनीलिख ततः
लिखप्रदाक्षिणायेऽकारादयः पंचावस्ततंस्तेव चिनोयेवारावलिभोमोर्डुबुधोगुरुः शुक्रः श
निः एतैः सहनंदकादीः पंचतिथिमध्यं तावशिष्टप्रागादिदिक्षु मध्यगतकोष्ठचतुष्के
मध्यकोष्ठेच एवमेकाशीत्यपिकोष्ठका निवर्णाः स्वराश्च नक्षत्रराशितिथीन्यहानि
लिखवेपज्ञानार्थं प्रथवचक्रे वेधफलमाह रोहिणिमध्यम चक्रवेधवेधमादिशेत्क्रम
षः ष्ट. कृत्वा नामपयाश्चफलामितिसर्वतोभद्रे ८९ रोहिण्याद्विनरादीनियादिमध्यभा
निक्षु [illegible] त्रीणि रोहिण्याद्यपराख्यानि एतेषां पक्षलक्षं तस्यवेधतः क्रमशः क्रमेण
यः कृत्वा [illegible] तारागोधफलं कनयो द्वादशावर्णा नावेधमादिशेत् कथंच

नि

सं.सा.
२५

तैनत्स्वयमाम्र्तविन्न वृत्तन्नचारा वथपन्नदादीनामत्वरवेधःस्यात इतिग्रमनाप्रकारेणसर्व
तोभद्रवेध ... प्रथमाग्रमस्यावेदोविध्येत्वोणस्थितानचखनदः तिथिमपिएर्णा
नशुभः क्रूरजवेधःशुभःशुभजः ॥ प्रथमेभमस्थिनीतस्याग्रेभवणीपतस्मिनभेस्थितायः
खेवायहः भवणीचतुर्थचवर्णास्यः इतिपथंतरं सकोणस्थितान चतरथग्राईस्वरान्नवि
ध्येतसर्वाणितिथिमथ्यतिखितांसपवविध्येत सचवेधः क्रूरजः क्रूरग्रहहतेनशुभः शुभका
रीनस्यात किंत्वनिष्टः शुभग्रहहतस्त्ववेधः शुभदः क्रूरग्रहावविद्धीणांचंद्रभौमक्रूरघनब
धराजिराहुकेतवस्तदेन्या सौम्यास्तुभी मघाद्विनवक्रूषोंक्षग्रहवेधमाह वक्रीदंतकणग
त्याप्पधामंथीत्रोवीक्षेदीत्तनग्रसमक्त निंमवकोराहुकेत्नइनेहनितंयरीत्राहगव्यपोत
त्यत्रूपो ॥१ वक्रीवक्रगतिर्ग्रहः वक्रगतित्वंचस्वर्येस्वस्यानात्पंचमेषष्ठेस्थानेवास्थितेकाध्य
तेस्यात्सशुभोऽशुभोवाकर्णगत्याकोणारीत्यादत्तंस्वयघाडूगं विध्येत स्थशीघ्रगतिर्ग्रहः
वामंस्वाग्रिमभागंकोणरीत्येविध्यि शीघ्रगतित्वंच अर्केद्वितीयस्थानोस्थसमः समगतिस्तु
ग्रहः अग्रेसमत्वेनदृष्यतः सत्वपवटष्ठिरपिवेधः नियतवक्रषीघ्रयहानाह राहुकेतौ २५

हतौ

निनित्यंसर्वकालेचकौप्रतीपगतौभवतिः अतेनयोर्द्वपवकारिणमावेधः(वीरत्वनियंषसी
श्रृंगती यतेनयोस्सवामेवयः हग्वयोःहिवेधस्त्वत्यनूपोसर्वकालेसमानफलावेवनान्यभ. मा
वतः उद्वेगार्थविनाशरोगमरतिदाविध्येतपकारयो वर्णोहानिःवडोभयोचितरुजाविध्येति
सौ०४ गोमीरपि रा●विद्धनतिस्थपंचसमरतिविध्यनतत्वः सितः पतोसर्वसव्वर्ततिविदधतेव
कायतीहासे ७२ उद्वेगाश्चितवैरावंपश्चधनाशोधनध्वंसः रोगोज्वरादिःमतिर्मरणं पतानि
फलानिपकारयोग्रहाविध्येतोदति एवउद्वेगहोधननाशश्चयोरोगश्चत्वारपृथहाविध्येताम
रांप्रयच्छति विशेषमाह्वर्णाइति वर्णानामाद्यद्वेरधेहाणिविध्येहानिर्वस्तुनाशः उत्तौजन्म
नक्षत्रेविध्येभ्रमः चित्तविक्षेपः चतुर्थवर्णास्वरेविध्येविद्धनतिविद्धपरेणरास्यापंचसवर्णा
नक्षत्रस्वरतिथिराशिवृविध्येपूरतिर्मरणमेवनविध्यन्नवधेऊवर्णाणाःज्ञेवधी ग्रहायरुःभसि ३
तःशुक्रःपतेविध्यन्ःकमात्पतोवहिःसर्वस्यांसर्वविषयकंसव्वर्ततिचउपाद्याःविदधते
कुर्वंति इमेशुभ॰॰॰ग्रहाःसेतोग्रहपतनसौम्यत्वात् क्रूरावकेतीवदुःखाविःस्यातयग्रा
पोसारिक ॰॰॰ति गाज्याईश्चारितावक्रमार्गसर्वाशासत्तायनोवरिमाद्रिः ७३

संसा॰
२६

क्रराशि क्रूरान्तीक्ष्णदृष्टि केशादि भौमवाऽऽकेतवः एते चक्रगा लोमस्तांश्च अतीवदुष्टाः प्रत्येकम्
निष्फलदाः स्युः एवंविधेष्वेकस्मिन् राशौ स्यात् यदि द्वित्रिचतुर्भिरिति तेषां राशिस्वात् यथा प्राच्योत्तरपश्चि पु
मनकर्कटाः स्थितास्तेषामध्ये चैकस्मिन् राशौ तिष्ठन्तदा शाखाच्याद्दिक सदिग्वादि लि
भवेदिष्येन तत्र सरवायां राशितिथि वा रादिते न सहवर्ततेऽस्य द्विपक्ष्मसेति नचत्वाचेऽन्येक्त
सादिगस्तत्र तास्यादि नाथैः विदिक्त्वयेन राशालेकष्वसलक्ष्मीनी तेषा उत्तरपूर्वाद्यो विदिशांदि
वेकान्तर्भावमात्र प्राच्यादिराशिः प्राच्यादिदिक्स्थिता
यवः प्राच्याः प्राचीदिक् स्थिता तेषां प्रत्येकम्
सर्वाशास्त्समवेदित्वप्रदिमद्भिः तायनांतया आ
ग्नेयास्थिता अवाचादक्षिणदिक् स्थितास्तेषां नैरुत्य
तीगतापश्चिमीचीगतास्तेषां वायव्यस्था उदीचीस्थि
ता तेषां अत्याशास्थानाद्येः क्रूरव्ययतुल्य फलं वा
च्यं उदितासमस्थैः सौम्यवद्यथवत्फलमादिशेत्

मनुष्याकार

य	क	रो	म	श्री	उ	पु	श्री	मा
म	ड	घ	द	क	ह	उ	ह	म
भ	ले	ल	ह	नि	क	त्व	म	हू
रे	वे	मे	ज्ये	नै	ओ	ति	द	ड
ड	द	मी	तरि	ऊ	रभ	क	प	न
हू	स	जै	श्र:	उज	श्रे	न	र	वि
पा	ग	पे	म	ध	हे	ए	न	स्वा
प	ऋ	खे	ज	भ	प	न	च	वि
ई	घा	श्र	उ	रू	मू	मे	श्र	ई

पकवा

२६

हे ७५ अस्तासेति यास्तासास्तर्याकोनार्दिकनस्यांस्थितैः राताद्यैः स्ववर्गार्दवारतिथिप्रभृति
भिः क्रूरग्रहवेधवत् उक्तफलंवाच्यं उदितासास्तर्याकोनादिराश्यंतिक्रूः तस्यास्थितैः स्वरा
द्यैः सौम्यग्रहवेधेसमीचीनंफलंतथासत्फलंवाच्यं यस्ताशास्थासत्फलं आद्यसत्फलाउदि
तासास्थास्तसत्फलाद्यपिमत्फलास्तथा: हानीत्यकलहोपियीडितस्वस्थानजन्ममेस्यात्र
पेवर्णोसिद्धिरपोभिपूचयमितेद्व्यतयास्याजपे गौरेरेदेहजः शाके अवदलीशासंदेशो
दुनिखसिनात्यभिषेकपोरयिभयोस्तनद्वयंनिर्दिशोत् ७५ दानीरतिद्वदसर्वतोभद्रचक्रेज
न्मभेजन्मनत्तेपीडितेक्रूरग्रहवेधस्त्वर्थः हानिद्रव्यनाशः रुक्रोगः कलहस्तमित्राद्यैः प
तानिफलानिभवंति यस्माज्जन्मनक्षत्रात्रये १० दशामस्तेपीडितेकर्मासिद्धिः फलंकर्मास्य
सिद्धिः कर्मयत्कृतेमिद्धंनस्यनाशः यशोचयमितेतन्नाभात् षोडशासंख्याकेभविद्देभिदाख्ये
स्ववर्गाणामहंभदः परस्परमाविश्वस्तताभवेत् जेयष्टादशसंख्येनभविद्देद्व्यः हयः स्यात्
गौरेत्रियाविंशति ... हेटदरुजः शारीरोगइत्वाः शारेपंचविंशतितमेभविदेसर्वनाशः
हास्वहानिः यथरातारेशो... प्रवचाद्दडत्रकेजतहेयानेनतत्जेनस्मिनत्त्वाहेमपीडितेनाद्य
र

भिषेकयोर्व्यतिः तस्मिन्नक्षत्रादिकलं अवकहडेजं अवकहडचक्रं पवयशाञ्जाभिषेककालीनभेष्
नेषु विरुद्धनक्षत्रेषु जातिनाम्नां भयं निर्दिशेत् इति समरसारसंग्रहटीकायां भरत
कृतायां सर्वतोभद्रचक्रं अथ ऋणधनशोधनशोधनमाह साध्यांकात्प्रकल्पात् पञ्चनवान्
गभ्रूभान्नि निष्ठमात्रामाः करुमनवर्णानभ्रूणामाधकरणमधिकयोषतो दाम्ना ७६ साध्य
शि घ्रा। स्यमेवं पञ्चस्यस्यदा सदा सीमिव्यादेर्नामवर्णांसंवधिनोकाः साध्यते चैवं प्रकल्पते चत्वारोव व ५
र्गाः प्रकारश्यामत्रयः रातसंबधिनोवर्णास्ते प्रकल्पादयः तस्संवधिनक्षाकाः तत्र तत्र न. ६।६.
ग३म्र२मा४न्न निः संगा२वामापतेपकारस्य साध्यांकाः साध्यनामाद्यक्षरसंबधिनीपिंकीकृ
ताः वामा अष्टभक्ताशेषोसाधकनामाक्षराकासंख्याष्टभागावशिष्टांकाहूनस्तदासाध्यस्य
यकृणमुदाः अधिकेत्वरक्रादिसोपवसाधकाहणांइतिभावः साधकांकास्तु तत्र वर्णास्तु
ग देवरश्केरजा२२६२म५न०न०७२य१न०म६व४याः पतेपकारश्च चत्वारिसाधकनामाक्षरसं वं
धेकाएकीकृताष्टभक्ताः साध्यकाशेषाहूनेशेषसाध्यऋणमुदाः अधिकेत्वरक्रातिउदा
हरणं यथा रामस्य सीतायाश्च ऋणधनशोधने यथा रामः साधकः २ तन्नामाक्षरांकाद् ७०

तद	तद	त२	क०	ग३	म२४	भा४	उ०	नि०	स०	ग५
अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ए	ऐ	ओ	औ	अं
क	ख	ग	घ	ङ	च	छ	ज	झ	ञ	ट
ठ	ड	ढ	ण	त	थ	द	ध	न	प	फ
ब	भ	म	य	र	ल	व	श	ष	स	ह
ह२	ह२	म	न	न	र२	य	न	भ	व	ग

आ३म ५अ २ एवंका ८ मीतासाध्यातत्रामात्रांकाः
अ ६ न ३ आ ८ एनेकां ९ उभयोरहयोर्षो ११ अत्रसी
तारामस्यकाभप्रदा एवमन्यत्रापुष्यं इतिकराय
नविचारः अथान्तरसाध्यासाध्यप्रसितत्रामाय
शाकुनमाह कागाहवोत्त्वविसर्गानसंसका
न्यषेकास्तलातिभसीतीमण्कानवास्तुः हूता
तदाहूयतदेकादभक्रशोषजीवेहृदीसमधिकेमपतेसमेमाने ७७ कानककारात्टकारांतर
एकादशान्तरेणयाति दान्तरकारांतात्हलपंचवनः ऐकारान्त एवंअयोदशान्तरास्तत्रप्रत्न्मा
त्रिकोसत्रिविशस्वरेषुचविसर्गः अइत्निलषसकान्वराणिच अअल्लृ इतिपतद्ब्रतिविकेल्यका
दशस्वरेषुचांकाभवंति स्वरादन्तवंधिनः यथालदलाइ३रि२भ२स०नी२मष एकारनः ७का
रस्तुभवंति अथशाकुनज्ञानमाह हूतःप्रष्टाप्तानरोक्रमः एतयोराक्षरसंख्यामानीतयोर्वर्णा
नसंबंधिनोयास्तलाविअसतीन्यायस्याःप्रत्येकनामामेवोप्यकरेः अष्टभिर्भक्तेशेषोशेषे

नो

व

तयोर्मध्ये प्राक्शेषग्रहणशेषाद्गिकस्तदा गदी रोगी जीवेत् हतशेषसाम्येपतराधिके वा रोगी म्रियेत ॥ उदाहरणं [illegible] यदेकैकेयपत्तद्गलस्तद्दोषग्रूपसमवाप्तौ पृष्टे हतः सन्नेति यत्रविचारः अत्र देवदत्तस्य [illegible] नाम्नातरोकाष्टभागाशेषः यत्तेहृतनामाक्षरांकाष्टभागशेषे १ उपसेवमत्र देवदत्तस्य मरणं निर्दिशेत् अथ प्रकृमप्रलेपतत्त्वविशेषमाह प्रश्नाज्जलांचप्रमितिः कथकाभूयो २ निष्ठील २ हृतायशेषे केजीवितं वेतिकृत्वास्तिर्नैभविष्यति [illegible] मरणाभिधायम ७ प्रश्नस्यप्रश्नवाक्यस्य हृतोक्तस्ययेचोदलसंख्या प्रमितिः प्रमाणांकेनैकेनपुंभूयः पुनः ष्ठेने भागा गुणितेलेन १ विधिर्भक्तं तच्छेषे देवतत्तदातज्जीवनं विनिर्दिशेत् द्वयोस्तद्विशेषयोरोगेविनिर्दिशेत् स्यत्तुशेषतत्मरणं भूपात् तदपिवर्णास्वरवपपात् यामस्तलिपितस्याम्भवेरेत् अथभविष्यद्यस्यचकृष्णाषापरूपदर्शनप्रकारमाह प्रातःएहयातेरवावविनिमिषंछायांगालेस्याचिरंदृष्टोई नयतेनपस्सितनतरच्छायानरपश्यति तत्कांशासकेस्यपार्श्वहृदयाभावे तत्त्वाकारसदृकं मणाम्यालिसमांशिरो वियलितोमासोस्तवषड्जीवति ७९ प्रातःकालेमेघानांकादितवर्णाय वाहृतेस्थलेस्थिताः कैरहभागोकृतापात्यस्तुरविकिरणछन्निमिषनति

नंद	ला४	नि	म४	म४	नी६	म४	७२	का	य२	का१
क	ख	ग	घ	ङ	च	छ	ज	झ	ञ	ट
ठ	ड	ढ	ण	त	थ	द	ध	न	प	फ
ब	भ	म	य	र	ल	व	श	ष	स	ह
अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ए	ऐ	ओ	औ	अं

मेवमन्येचलक्षीर्ध्वेन सांसकीर्यांचिरंचिरका
लेयावश्लेलदृष्टचतारश्यीग्रनिमिषेपश्चेन्तेऊर्ध्व
देशानयनसिततस्येयतिशश्वेनश्वेतंछायानरंछा
यापुरुषंपश्यति एवंप्रकारेणाधारदर्शितवि
मलवासिशुक्लछायापुरुषोदृश्यते एवंदृष्टेपुरुषेफ
लमाह तस्यछायानरस्यकरणामावदर्शने:कैसमाद्दादशवर्षाणि जीवतिदृष्टेचपाभ्या
कराभ्यांपार्श्वेनपुरुषेनपार्श्वेभ्यांदृदयेनचविनाछायापुरुषदर्शने:कैकमासाद्दवर्षाणिसम
दशाप्यवहिविसंख्यानिजीवतिइतिसंबंधःशिरोविस्मृतःयशिरस्कछायापुरुषंवीक्षणोष
णमासंजीवतीतिशेषार्थः एवंविशेषमाह हृदयंप्रदश्यामुनिसृत्यमासान्नहिदेहदृष्टे
त्यमस्तिस्तदेवं संशरीरस्यपातनवर्षमध्येरोगोमृतिर्नेतिवदंतिसत्य ८० छायापुरुषस्य
हृदयेचवृद्धहृश्यतेतदासममासान् जीवति शरीरंहृदयंचदृश्यते छायापुंसस्तदानीमेवम
रणंजनीयात संशरीरछायापुरुषेरष्टवर्षमध्येरोगोमरणंनभवेदितिसत्यंतद्ध॥ पपछा

याघरूपसंवेपेनशाकुनं तदमाह स्नातस्य कर्णादेः स्वेदशोषे प्राक्तनवत्फलं सर्वो[illegible]स्यहृक्छे
षेणमासाध्यतेस्मृतिः ८९ स्नातस्य स्नानमात्रस्य पुंसः कर्णादेः कर्णाघ्रांहस्तस्वपार्श्वहृद्या
र्शनोप्रथमतः इतरेभ्योभ्यः स्वेदशोषेपुनःसोकालफलमाह यथाहीन्द्रशास्त्रमदर्शापक्वाद्विविध
षाणितस्यजीवस्वेसर्वांगस्य शर्वाद्देशरीरस्य हृक्कोपेहृदयस्थलेप्रथमतः शोषतोषणमा
समध्येतस्यमरणंविनिर्दिशेत प्रयान्यदाह हस्तेन्यस्तेशिरसियदिनक्लिश्यंदेहोस्पृष्टःप
णमासांतनेमरणभयंसंघटेद्दस्तयोस्त यस्तेशीर्षेयदिवकदलीकोरकाभंतदंतदेहः श्वोभी
स्तरतिसलिलेचेत्सशेफोन्मत्तः ९२ शिरसिस्वकीयेहस्तेन्यस्तेधृतेसतियस्यदेहस्त्वमूहह
उःप्रकोष्ठःक्लिन्नोनचेत् हष्टहलक्षणमासांतःषण्मासमध्येमरणभयंनभवेदितिश्चेयं
यद्येवंप्रकारांतरमाह संघटयति संघटेहस्तयोस्तशीर्षेमभिन्यस्तेधृतेसतितदंतस्तयोः
प्रकोष्ठयोरंतरालेयतिकदलीकोरकाभंरंभाकलिकातुल्याभवेत् हष्टस्तस्योभीमरणा
देरितिशेषः अन्यचाह सलिलेजलेचेत्सशेफोस्वकीयप्रजननेनतेस्वमपियतदासस्तुनेस्प
रितितंय इमानिचिह्नानिविचार्ययोहुविनिश्चयेस्त्रामुखपवपायात अथकृहिम्नसंज्ञेशाकुं

मं स्वदेहविकृतानिबाधशाकुनैः किमन्यैः ८३ इमानिशाकुनानिविकृतानिशारीरभावानिवि
चाधिसाधुषः समाधिविनिस्वयेपवयोर्हेतु शाकुनभिधीयायात् नत्वान्याधुषतानेकपामेभिःशाकु
नमंत्रैः स्वाधुषनिसयमशत्वात् आकुरीति द्यितः कारणात्स्वदेहविकृतानिमुख्यशाकुनमाह
गर्गादिसिन्नयः स्वलणवसाधुनिसयस्यर्थः इतिशाकुनप्रपंच अथग्रंथस्य सनामोमवयगाम
मायमंगलंप्रथुवप्रशंसाप्ररंकं प्राशिषंप्रयुक्ते सकलस्वरशास्त्रसारमेत्परिसंचिंत्यसं
यान्यगर्गादिसर्वं गुरुभक्तिपुराणयमेहलेस्तुरत्यादेतमीप्सितमर्थयासिध्ये ८४ सकलंसमस्ता
संपत्स्वरशास्त्रं ईशादिप्रणीतं तस्यसारं प्रत्यभिचारादस्य प्रयोगान्युत्कृत्वा तारांशसेवि
प्यसर्वेज्ञत्वज्ञाताः गर्गादिउक्तं पतत्गुरुभक्तिपुराणस्य स्वधर्मबलेन धर्मेवलेनयस्य तस्यार्थी
प्सितार्थसिध्येस्तुरतन त्वच शाकुनरस्यार्थः अथग्रंथकर्तृस्वगोत्राणां नामवर्णेवं केस्वपर्वजना
मकथयेतत् एवंवक संबंधः वंशोवत्समुनीश्वरस्यशिवदासाख्योगुरुस्वयातितः सप्ताइयिचि
दायथस्य जनकः श्रीमद्रामोजनि तत्मात्वर्पे रामादिघोरस्वविधालाख्यावलाख्यस्य
धानस्वाच्यः स्वरशास्त्रशारविचिंतनाप्रमोवमेचैमिधे ८५ वत्समुनीश्वरस्यवंशोऽन्वयप्र

स.सा
३०

ख्रिह्मेशिवरामाख्यातनयतनकः मन्नाइहहसातिमचगर्भवानपेषघाविन्यात शुभ्रिय
श्रिचित कपणाविनिकाविनाव योसृएदासनामनविंनन्मापेतिमेवपः पन्मानविंशा
न्माव्मायुरामापतिकृत्वाद्वतेनदशादिशोवलाख्याः पवल्लिताः सत्रामचंद्रनामासोम
यानीकवि: नैमिषे अरण्यवसन पान्यंपस्थरपातंतस्यपः सारोभ्युपपुकेमसत्तसविं
चितंसंचयंव्यपादकरोत इत्यन्वयः इतिरामचंद्रसोमयानिविरचितसमरसारसंग्रहस्टी
कायांभवतकनासमाप्ता ॥ शुभंमस्तुसर्वजगतां संवत १८ ६४

लिखितश्छकुंदरामकाश्मीरी ॥

005683

३१.